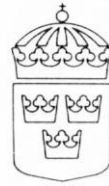

Redogörelse

1985/86:4

Nordiska rådets svenska delegations
berättelse angående sin verksamhet från den
trettioandra t. o. m. den trettiotredje
sessionen

Redog.
1985/86:4

Till Riksdagen

Nordiska rådets svenska delegation får härmed överlämna bifogade berättelse angående sin verksamhet från rådets trettioandra till och med trettiotredje session, som ägde rum den 4–8 mars 1985 i Reykjavik.

Stockholm den 11 juni 1985

För Nordiska rådets svenska delegation

Karin Söder

Christer Jacobson

	Sid.
A Inledning	3
B Delegationen och dess verksamhet	5
C 33:e sessionen	9
C.1. Generaldebatten	9
C.2. Sakfrågor	14
C.3. Organisation m. m.	14
D Presidiets, utskottens och kommittéernas verksamhet	16
D.1. Presidiet	16
D.2. Utskotten	18
D.2.1. Juridiska utskottet	18
D.2.2. Kulturutskottet	24
D.2.3. Social- och miljöutskottet	33
D.2.4. Trafikutskottet	40
D.2.5. Ekonomiska utskottet	43
D.3. Kommittéerna	53
D.3.1. Informationskommittén	53
D.3.2. Budgetkommittén	54
E Nordiska rådets litteraturpris	55
Bilaga 1:1 Allmänna budgetens fördelning	56
Bilaga 1:2 Kulturbudgetens fördelning 1986	57
Bilaga 2 Rekommendationer och yttranden antagna vid Nordiska rådets 33:e session	58

Delegationens arbete under perioden mellan den 32:a och 33:e sessionen har till stor del präglats av tre frågor, nämligen handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning, TV-samarbetet samt arbetsformerna i det nordiska samarbetet. Dessa frågor kom också att dominera debatterna vid rådets 33:e session, som ägde rum i Reykjavik den 4-8 mars 1985.

Karin Söder lämnade vid sessionen uppdraget som rådets president. Till ny president fram till 34:e sessionen valdes altingsmand Páll Pétursson, Island.

Rådets 33:e session har av många såväl rådsmedlemmar som journalister betecknats som en av de mest framgångsrika. Karin Söder framhöll i sitt inledningsanförande att det nordiska samarbetet var inne i en dynamisk och expansiv period och att "detta möte hade alla förutsättningar att bli ett av de viktigaste i rådets historia".

Anledningen till denna optimism får främst tillskrivas ministerrådets förslag om en handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning, vilken antogs av rådet vid sessionen. Vid föregående session hade ministerrådet med anledning av initiativ från tre av rådets fyra partigrupper och en därav föranledd rådsrekommendation framlagt ett förslag, som inte ansågs motsvara rådets förväntningar och därför förkastades. Destom mer framgångsrikt var därför årets resultat. Planen omfattar en rad åtgärder, bl. a. för att göra Norden till en hemmamarknad för näringslivet och förbättra förutsättningarna för industriellt samarbete, för att främja exporten och turistnäringen, och för att genomföra samverkande sysselsättningskapande reformer och initiativ. Allt som allt innebär planen investeringar på närmare 3 miljarder kronor för perioden 1986/90, varav merparten avser investeringar i infrastruktur.

Rådets beslut om ändringar i arbetsformerna för det nordiska samarbetet bidrog också till den optimism som präglade sessionen. Besluten kommer att medföra en effektivisering och vitalisering av rådets och ministerrådets arbete. Ändringarna innebär för rådets del bl. a. att presidiet ställning stärks, att ett budget- och kontrollutskott inrättas och att informationsfrågorna överförs från informationskommittén (som avskaffas) till presidiet. För ministerrådets del innebär ändringarna en sammanslagning av de två budgetarna samt av ministerrådets bägge sekretariat i Oslo och Köpenhamn till ett sekretariat med placering i Köpenhamn. Ett nytt industripolitiskt centrum etableras i Oslo, vilket medför att Nordiska industrifonden flyttas från Stockholm.

Regeringsförhandlingarna om det nordiska TV-samarbetet-Tele-X hade avbrutits strax före sessionen. Missnöjet härmed var stort bland rådsmedlemmarna, som under sessionen krävde att förhandlingarna skulle återupptas. Berörda regeringar tillmötesgick parlamentarikernas krav och meddelade vid sessionens slut att ett slutligt förslag skulle framläggas den 15 maj 1985. När det gällde TV-samarbetet liksom i fråga om den ekonomiska handlingsplanen har således ett kraftfullt agerande från rådsparlamentarikernas sida givit åsyftat resultat.

På liknande sätt har rådsmedlemmarna med framgång drivit frågan om stöd till Föreningarna Nordens informationskontor och till det Internationel-

la rehabiliterings- och forskningscentret för tortyroffer i Köpenhamn.

Miljöfrågorna har kommit att anta en alltmer central plats i det nordiska samarbetet. De nordiska ländernas regeringar har upprepade gånger gjort hänvändelser till den brittiska regeringen senast i december 1984 angående minskning av svavelutsläppen. Vid sessionen noterades med beklagande den brittiska regeringens negativa inställning till frågan. Många talare framhöll vid sessionen möjligheten att med framgång gemensamt söka lösningar på olika miljöproblem och hänvisade till det på nordiskt initiativ framlagda förslaget om en 30 % reduktion av svavelutsläppen i alla europeiska länder.

Bland andra frågor som tillvann sig stort intresse vid sessionen kan nämnas ministerrådsförslaget om ett reviderat samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet, ett aktionsprogram för att följa upp principöverenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad som trädde i kraft 1983 efter en revidering av 1954 års överenskommelse.

Vid 33:e sessionen presenterade ministerrådet efter påtryckningar från rådets sida ett förslag om en nordisk handlingsplan mot narkotika. Handlingsplanen tar sin utgångspunkt i målsättningen att göra Norden till ett narkotikafritt samhälle, en målsättning som de nordiska ländernas justitie- och socialministrar fastslog redan i februari 1982.

Tack vare upprepade initiativ från rådet har de nordiska länderna enats om att införa nordiska "tågloffarkort" under i första hand sommaren 1985. Bakom rådets initiativ står nordiska ungdomsorganisationer som anser att nordiska ungdomar skall få möjlighet att resa så billigt inom Norden att de nordiska länderna kan bli ett realistiskt alternativt resmål i förhållande till övriga Europa.

Arbetet med "det nordiska medborgarskapet" har fortskridit inom ministerrådet i form av förberedelser för en handbok om nordiska medborgares rättigheter vid bosättning och vistelse i annat nordiskt land (Codex Nordicus). Vid 33:e sessionen framförde mittgruppen i generaldebatten önskemål om ett ministerrådsförslag på temat "Nordiskt medborgarskap".

Ärendefördelningen mellan rådets utskott har varit oförändrad under många år. Bl. a. den snabba tekniska utvecklingen, framför allt på dataområdet, har emellertid nu givit anledning till vissa förändringar. Ansvaret för ärendena på teknologiområdet, särskilt rörande telekommunikationer och den tekniska utvecklingen rörande datateknologin, har tillförts trafikutskottet, som också ges en mer adekvat benämning, nämligen kommunikationsutskottet. Samtidigt har ändringar gjorts i det avseendet att livsmedelsfrågor och jämställdhetsfrågor överflyttats från social- och miljöutskottet till juridiska utskottet.

Den ökade partipolitiseringsen i rådetsarbete markeras bl. a. av partigruppernas särskilda anföranden i generaldebatten och av att alltfler medlemsförslag numera väcks av partigrupperna i rådet. Vid 33:e sessionen beslöts med anledning av ett medlemsförslag, väckt av socialdemokrater och kommunister/vänstersocialister, att rådet skall införa ekonomiskt stöd till partigrupperna. Partistödet skall avse sekretariatsresurser och resor för personal och parlamentariker. Motståndare till beslutet var flertalet konservativa medlemmar och vissa av mittgruppens medlemmar.

Sedan 1982 tillämpas en ordning med en ny budgetprocedur i syfte att

förenkla och effektivisera behandlingen och öka det parlamentariska inflytandet över budgeten, bl. a. genom att rådets medlemmar får tillfälle att debattera budgeten under sessionen. För år 1986 uppgår budgeten på det allmänna området till 272,6 milj. NOK och på kulturområdet till 160,1 milj. DKK. Ländernas bidrag till de gemensamma utgifterna fördelas på grundval av ländernas bruttonationalinkomst. Fördelningsnyckeln för 1986 har fastställts enligt följande: Danmark 21,4 %, Finland 19,4 %, Island 0,8 %, Norge 21,2 % och Sverige 37,2 % (39,9 % för 1985).

Delegationen har i tidigare berättelser till riksdagen understrukit behovet av en djupare förankring i riksdagen av det nordiskasamarbetet och arbetet i rådet. Delegationen vidhåller denna uppfattning och vill här åberopa sitt yttrande i samband med behandlingen i rådet av den s. k. Benkowkommiténs utredning om arbetsformerna i det nordiska samarbetet: "Nordiska samarbetsfrågor bör diskuteras regelbundet och tilläggas större vikt än för närvarande i de nationella parlamenten. Delegationen delar till fullo utredningens uppfattning på denna punkt. Det nordiska samarbetet får inte förbehållas de nationella delegationerna utan måste bli en integrerad del av de nordiska parlamentens vardagsarbete." Här kan också slutligen nämnas att i diskussioner kring frågeinstitutets utformning och möjligheten att ställa frågor i rådet mellan sessionerna har från ministerrådet och regeringens sida hävdats att sådana frågor får ställas till den nordiske samarbetsministern eller vederbörande fackminister i de nationella parlamenten. Detta bör kunna bidra till att nordiska debatter i högre grad än för närvarande kommer till stånd i parlamenten.

Delegationen vill liksom tidigare understryka behovet av att information om det nordiska samarbetet också når ut till befolkningen i våra länder. Delegationen finner det därför värdefullt att så många olika grupper, bl. a. lärare, elever, folkbildningsförbund och enskilda medborgare, tar kontakt med delegationen per brev eller telefon och inte sällan genom personliga besök på delegationens kansli för att få upplysningar i frågor med nordisk anknytning. Det kan i detta sammanhang konstateras att delegationens nya kanslilokaler på Storkyrkobrinken 13 är mycket lämpade för denna utåtriktade verksamhet.

B Delegationen och dess verksamhet

Delegationens medlemmar

Val till Nordiska rådets svenska delegation ägde rum den 4 oktober 1984. Till medlemmar utsågs Gunnar Nilsson i Stockholm, Ingrid Sundberg, Sture Palm, Karin Söder, Paul Jansson, Per Petersson, Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Hans Nyhage, Rune Gustavsson, Arne Gadd, Karl-Erik Häll, Arne Andersson i Ljung, Bengt Westerberg, Bengt Wiklund, Lars Werner, Gunnel Jonäng, Tyra Johansson, Sten Svensson och Georg Andersson. Till suppleanter utsågs Karin Flodström, Ulf Adelsohn, Lahja Exner, Thorbjörn Fällidin, Per Olof Håkansson, Tore Nilsson, Lena Öhrsvik, Kurt Ove

Redog. 1985/86:4 Johansson. Siri Häggmark, Bertil Jonasson. Olle Östrand, Lilly Bergander, Filip Fridolfsson, Elver Jonsson, Barbro Nilsson i Örnsköldsvik, Eva Hjelmström, Gunnar Björk i Gävle, Lars Ulander, Birgitta Rydle och Berit Oscarsson.

Möten

Under verksamhetsåret har delegationen hållit tio möten.

Vid delegationens möten den 14 mars och 22 mars 1984 diskuterades utredningarna om Nordiska rådets arbetsformer "Arbetsformerne i nordisk samarbeid" (NU 1983:9) och "Organisation och arbetsformer för Nordiska rådets presidiesekretariat" (NU 1983:8). Delegationen framförde i sitt yttrande att den i allt väsentligt kunde stödja utredningarnas förslag och att förslagen, om de genomfördes, skulle bidra till att effektivisera arbetet inom Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet.

Vid mötet den 10 maj uttalade delegationen sin positiva inställning till införandet av en ekonomisk stödordning för partigrupperna i Nordiska rådet. Mot detta uttalande reserverade sig de moderata ledamöterna i delegationen.

Vid det konstituerande mötet den 18 oktober valdes Karin Söder till delegationens ordförande och Gunnar Nilsson till vice ordförande.

Vid mötet den 18 december behandlades ministerrådsförslaget B 55/j om samarbetsformerna i det nordiska samarbetet. Delegationen var positiv till ministerrådsförslagets huvudprinciper om en sammanslagning av budgetarna och ministerrådssekretariaten i Köpenhamn och Oslo. Vid samma möte diskuterades även medlemsförslaget A 692/j om arbetsformerna i det nordiska samarbetet. Delegationen framlade härvid främst synpunkter på förslaget om ett budget- och kontrollutskott.

Vid delegationens möte den 16 januari 1985 diskuterades frågan om en eventuell rotation av ordförandeposterna samt en ändrad fördelning av saksområdena mellan rådets fem utskott. Vidare lämnades en redogörelse för juridiska utskottets behandling av de tidigare nämnda förslagen om arbetsformerna i det nordiska samarbetet. Karin Söder informerade delegationen om mötet mellan presidiet och statsministrarna den 13 december 1984 där huvudfrågorna hade varit en handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning och det nordiska radio- och TV-samarbetet.

Till delegationens möte den 28 februari hade statsrådet Svante Lundkvist i sin egenskap av nordisk samarbetsminister inbjudits. Statsrådet Lundkvist redogjorde för de viktigaste frågorna inför sessionen och uppehöll sig främst vid ministerrådets handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning, samarbete kring luftföreningensfrågorna och Tele-X.

Arbetsutskottet

Vid delegationens möte den 18 oktober 1984 valdes ett arbetsutskott bestående av Karin Söder, Gunnar Nilsson, Grethe Lundblad, Sture Palm och Per Petersson. Arbetsutskottet har sedan föregående session hållit nio möten.

Riksdagsledamöterna Karin Söder och Gunnel Jonäng deltog i en konferens om nordiska TV-frågor i Stockholm den 1–2 april 1984. Svenska delegationen var representerad av riksdagsledamot Rune Gustavsson vid svenska samernas landsmöte i Vilhelmina den 13–15 juni 1984.

Informationsverksamhet

Service till massmedia utgör ett reguljärt inslag i verksamheten. Utöver närmast dagliga förfrågningar om nordiska möten, beslut, enskilda ärendens behandling o.d. har under perioden 22 pressmeddelanden utsänts. Presskonferenser har anordnats vid fyra tillfällen och ett tiotal intervjuer med medlemmar i delegationen förmedlats.

Viss artikeltjänst har förekommit i samband med nomineringar till Nordiska rådets litteraturpris och inför större mötesserier i rådet.

Till 33:e sessionen ackrediterades 42 svenska journalister från dagspress, radio, TV, nyhetsbyråer och fackpress. Massmedias bevakning resulterade i över 500 artiklar i svenska tidningar och över 20 inslag i radio och TV.

Nordiska rådets journaliststipendium var 1984 på 15 000 kr. för Sveriges del. Stipendier om 5 000 kr. vardera utdelades till redaktörerna Björn Axel Johansson, Nämnden för fortbildning av journalister (Fojo), Kurt Lundgren, Östra Småland, och Birgit Tyréus, Smålands-Tidningen. Sammanlagt 42 ansökningar hade inkommit.

Ett samnordiskt seminarium för chefredaktörer och redaktionssekreterare vid större dagstidningar och etermedia arrangerades den 4–5 december 1984 i riksdagshuset i Stockholm.

Information till skolor och utbildningsväsen har intensifierats under verksamhetsperioden. En samnordisk kampanj riktad till ungdomar, 14–19 år, pågår under 1984 och 1985. Kampanjens målsättning är att hos ungdomar öka förståelsen för att det nordiska samarbetet även kan vara till nytta för dem.

”Sverige i nordiskt samarbete” heter den tolvsidiga broschyr som utarbetats för bruk i svenska grundskolans högstadium och i gymnasier. Där presenterar medlemmarna i den svenska delegationen, i intervjuform, det aktuella samarbetet inom större samarbetsfält.

Delegationens kansli har under perioden arrangerat två seminarier för olika grupper av lärare. Gemensamt för seminarierna har varit ambitionen att dels ge en bred presentation av samarbetets organisation och funktion, dels redovisa konkreta resultat inom ett eller flera samarbetsfält samt att bereda tillfälle till diskussion med ansvariga politiker från delegationen. Utvärderingar av seminarierna har givit goda resultat.

Förfrågningar från skolor har lett till att informationsträffar ordnats vid kansliet för bl. a. gymnasieklasser, folkhögskoleelever och grupper av studerande och uppsatsförfattare på högskolenivå. Föredrag i såväl grundskolor som gymnasier har också varit efterfrågade.

Såväl svenska som utländska forskare har tagits emot på kansliet för information om nordiskt samarbete. I samarbete med riksdagens skoltjänst

Redog. 1985/86:4 har informationsmaterial distribuerats till skolor. Kansliet har medverkat vid skoltjänstens sommarkurser för lärare i samhällskunskap på gymnasienivå och vid skoltjänstens mottagande av riksdagsbesök av bl. a. högskolestuderande.

Två universitetspraktikanter har under perioden arbetat vid kansliet med forskningsuppgifter med anknytning till nordiskt samarbete.

Samarbetet med Föreningarna Norden i form av medverkan i Nordens Tidning har fortsatt. Såväl medlemmar i delegationen som tjänstemän vid kansliet har medverkat som föredragshållare vid årsmöten och större arrangemang inom Föreningen Nordens distrikt och avdelningar. Informationsträffar mellan Föreningarna Nordens Ungdomsförbund (FNUF) och delegationsmedlemmar har arrangerats.

Inom riksdagen har viss informationssamverkan ägt rum, utöver det tidigare nämnda samarbetet med skoltjänsten. Broschyren "Sverige i nordiskt samarbete" har distribuerats till samtliga riksdagsledamöter och -kanslier. Särskilda informationstillfällen har arrangerats för visningstjänsten och för informatörer inom riksdagsförvaltningen. I samarbete med riksdagens informationstjänst har såväl riksdagens som rådets informationsverksamhet presenterats i SPR-tidningen (organ för Sveriges Public Relations-förening).

I samarbete med Svenska Institutet har engelskspråkig information om nordiskt samarbete distribuerats till svenska ambassader och konsulat utanför Norden. Kansliet har medverkat i revideringen av Svenska Institutets faktablad om nordiskt samarbete på engelska och tyska.

I den samnordiska informationsverksamheten, för vilken redogörs längre fram i denna berättelse, ingår kansliets informationsverksamhet som en integrerad del.

Övrig verksamhet

Den 17 maj 1984 anordnade svenska delegationen ett seminarium om "Nordiskt kultursamarbete m. m." för folkbildningsförbunden i Sverige.

Den 20 februari 1985 anordnades ett möte med svenska kontaktmän för nordiska frågor. Vid mötet diskuterades aktuella frågor inför den 33:e sessionen. Inför rådets 33:e session hölls också ett möte mellan delegationen och representanter för Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU).

Mot bakgrund av riksdagsbeslutet att utöka den praktiska arbetslivsorienteringen har elever från såväl gymnasieskolan som grundskolan beretts tillfälle att följa och delta i arbetet vid delegationens kansli.

C.1 Generaldebatten

Liksom tidigare år fördes generaldebatten med utgångspunkt i Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet (vanligen benämnd C 1) och rapporten från Nordiska rådets presidium om dess verksamhet efter 32:a sessionen. Generaldebatten inleddes med ett s. k. trontal av ministerrådets ordförande och med ett svarstal av representant för rådets presidium, i år rådets avgående president Karin Söder. Därefter följde anföranden från representanter för de fyra partigrupperna i rådet: konservativa gruppen, mittengruppen, socialdemokratiska och kommunistiska partigruppen.

Två frågor kom att dominera generaldebatten, nämligen ministerrådets förslag om en nordisk handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning och frågan om nordiskt TV-satellitsamarbete. Ministerrådet, som vid 32:a sessionen fått mottaga stark kritik från samtliga partigrupper för bristande initiativ beträffande det nordiska ekonomiska samarbetet, prisades nu för den framlagda handlingsplanen, vilken ansågs innebära ett genombrott för nordiskt samarbete. De före sessionen framförda pessimistiska tongångarna rörande en förhandlingslösning i Tele-X-frågan, vändes under sessionen i mera optimistiska tongångar.

Även miljöfrågorna, särskilt försurningen, ägnades stor uppmärksamhet i generaldebatten. Kritik riktades mot den brittiska regeringen för dess brist på intresse för åtgärder mot luftföroreningarna.

Andra frågor i generaldebatten gällde bl. a. arbetsformerna i det nordiska samarbetet, kontakter med folkrörelse- och intresseorganisationer, internationellt samarbete, åtgärder mot narkotika, kärnvapenfri zon i Norden och mänskliga rättigheter.

Ekonomi och sysselsättning – ministerrådets handlingsplan

Ministerrådets ordförande handelsminister *Matthias A. Mathiesen*, Island, inledde ministerrådets s. k. trontal med att framhålla att handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning kommer att tillföra det nordiska samarbetet nya dimensioner som mer direkt och konkret kopplar den nationella politiken till det nordiska politiska samarbetet. Planen siktar mot ett samarbete som i omfattning och betydelse överstiger vad som hittills åstadkommit.

Karin Söder, som besvarade ministerrådets trontal å presidiet vägnar, uttryckte tillfredsställelse över handlingsplanen som var ett gott exempel på hur samarbetet under senare år utvecklats mellan råd och ministerråd och ett resultat av ett omfattande utredningsarbete. Parlamentarikernas starka kritik vid 32:a sessionen hade tagits ad notam av regeringarna, och det fanns all anledning för rådet att uttrycka sitt erkännande för regeringarnas arbete. Planens förverkligande skulle enligt Karin Söder bli nästa prov på viljan i det nordiska samarbetet.

Statsminister Palme framhöll beträffande handlingsplanen att genom det opinionstryck som skapats av parlamentarikerna och allmänheten hade det

denna gång visat sig möjligt att aktivt engagera samtliga regeringar i ett resultatintriktat arbete. Statsministern ansåg att handlingsplanen skulle få stor betydelse i framför allt tre avseenden. Den skulle få gynnsamma effekter på tillväxten och sysselsättningen i de nordiska länderna, den kommer att medföra en förstärkning av det nordiska samarbetet, och i internationella sammanhang kommer den att uppfattas som ett efterföljansvärt exempel på en tillväxtbefrämjande ekonomisk politik.

Statsministrarna Schlüter, Sorsa, Steingrímur Hermannsson och Willoch uppehöll sig också i sina anföranden till stor del vid handlingsplanen. *Statsminister Schlüter* framhöll att handlingsplanen är uppbyggd på den grundläggande idén att nordborna skall "handle i samklang med hinanden i ökonomiskt henseende" och att denna appell kom vid en viktig tidpunkt. I beaktande av situationen i Västeuropa med mycket hög arbetslöshet och långsam ekonomisk tillväxt, fick enligt *statsminister Sorsa* handlingsplanen en ny dimension och betydelse.

Statsminister Steingrímur Hermannsson framhöll bl. a. värdet och behovet av att Norden utvecklas som en hemmamarknad och betydelsen för Island av den nya utlåningsordningen för nordiska investeringsprojekt (UNI). *Statsminister Willoch* kommenterade handlingsplanen bl. a. genom att hänvisa till föreslagna infrastrukturella åtgärder med förbättrade kommunikationer till gagn för näringslivet och därmed positiva effekter på sysselsättningen.

Statsrådet Lundkvist, som talade i sin egenskap av nordisk samarbetsminister, betecknade handlingsplanen som ett genombrott för nordiskt samarbete och som resultatet av en politisk vilja till gemensamma insatser. Tredubblade satsningar på teknisk forskning och utbildning skulle bidra till ökad slagkraft och förnyelse i nordisk industri. De gemensamma investeringarna på landsvägs- och järnvägsbyggande skulle öka den ekonomiska integrationen. Den nya utlåningsordningen för nordiska investeringsprojekt (UNI) var ett instrument för gemensamma investeringar i de stora projekt som skulle ingå i handlingsplanen.

Gunnar Nilsson uppehöll sig vid den omfattande arbetslösheten, som nu omfattar mer än 630 000 människor i Norden. Arbetslöshetskostnaderna uppgår till mer än 25 miljarder svenska kronor. *Gunnar Nilsson* framhöll som ett synnerligen allvarligt problem att 20–30 % av de arbetslösa inte är berättigade till arbetslöshetsersättning. Behovet av sysselsättningskapande åtgärder var enligt *Gunnar Nilsson* stort. Handlingsplanen skulle kunna bidra till att skapa utrymme för varaktiga arbetstillfällen. Även *statsrådet Leijon* utgick i sitt anförande från den omfattande arbetslösheten och behovet av en sysselsättningsfrämjande politik och pekade på förslag till två pilotprojekt, det ena avseende utveckling av nya metoder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, det andra avseende möjligheterna att lösa de alltmer allvarliga problemen om de långtidsarbetslösas situation. *Statsrådet* framhöll som en angelägen uppgift för Nordiska rådet att medverka till att hindren undanröjs för ett ökat fackligt samarbete i internordiska företag. Vidare initierade *statsrådet* frågan om en gemensam nordisk examination av sysselsättningskapande åtgärder i de nordiska ländernas politik.

Bengt Westerberg ansåg att handlingsplanen var värd visst beröm men att detta borde ges rimligare proportioner. Handlingsplanen skulle bara kunna

ge ett marginellt bidrag till att skapa tillväxt och full sysselsättning i Norden. En avgörande åtgärd återstod enligt Bengt Westerberg, nämligen att avreglera kapitalmarknaden.

Statsrådet Hellström pekade på Norden som hemmamarknad som ett centralt sakområde för handlingsplanen. Prioritet gavs åt arbetet med att undanröja de s. k. icke-tariffära handelshindren, som framför allt vållade svårigheter för mindre och medelstora företag. Enligt statsrådet fick de nordiska länderna använda egna metoder för att komma till rätta med handelshindren i Norden. I första hand eftersträvades naturligtvis enhetliga nordiska bestämmelser, men i den mån detta inte var möjligt på kort sikt, borde en produkt, som godkänts i ett nordiskt land, kunna få säljas i de övriga. Omvänd bevisbörda i förhållande till nuläget skulle användas, så att produkten tillåts, om inte den nationella tillståndsmyndigheten kan förete starka skäl för att förbjuda den. Anförandet avslutades med att det är nu hög tid att med en nordisk hemmamarknad som grund stärka de gemensamma nordiska exportansträngningarna.

TV-samarbete, Tele-X-projektet

Enligt *Karin Söders* uppfattning föreföll det som om missmod och handlingsförlamning präglade radio- och TV-samarbetet. Karin Söder framhöll att nordiska parlamentariker inte kan acceptera att prestige och kortsiktigt ekonomiskt tänkande skall avgöra en fråga som berör miljoner nordbor.

Statsminister Palme besvarade uttalandena av Karin Söder och av parlamentariker från Finland och Norge med att man från regeringshåll hade hoppats på att kunna lägga fram ett färdigt förslag till radio- och TV-samarbete vid sessionen. Enighet hade nåtts om utformningen av samarbetet men däremot ej om finansieringen. Det var dock alltför tidigt att här tala om ett nytt nederlag för nordiskt samarbete, ansåg statsministern.

Ingrid Sundberg kritiserade den svenska regeringens agerande i fråga om finansieringen av Tele-X. Regeringen begärde att få sina överskottskostnader för det industriella utvecklingsarbetet täckta av de övriga länderna under en treårig försöksperiod i form av orealistiska hyresavgifter – orealistiska därför att återbetalningen skulle göras inom en treårsperiod. Ingrid Sundberg underströk värdet av Tele-X som ett medel att bevara den unika nordiska kulturgemenskapen och som ett projekt som mer än något annat skulle föra de nordiska länderna närmare varandra. Även *Bengt Westerberg* kritiserade den svenska regeringen för dess ensidiga agerande som hade medfört att Tele-X-samarbetet kommit i gungning. Mot bakgrund av att kulturminister Göransson satt stopp för förhandlingarna, att industriminister Peterson inviterat till fortsatta samtal och att statsministern uttalat intresse för fortsatta förhandlingar efterlyste Bengt Westerberg den svenska regeringens inställning till Tele-X-samarbetet. *Sure Palm* underströk att Tele-X-projektet var av största betydelse för det kulturella utbytet i Norden, inte minst för språkförståelsen. De farhågor som uttalats för att Tele-X-projektet inte skulle kunna förverkligas var illavarslande. Regeringarnas uttalanden under sessionen uppfattades därför som ett löfte om kraftfullt agerande från regeringarnas sida för en rationell lösning av den under så många år

Redog. 1985/86:4 diskuterade frågan om TV-samarbetet. Lösningen av frågan hade enligt Sture Palm aldrig varit så nära som nu.

Statsrådet Göransson, som inte avsett att yttra sig om Tele-X-projektet i generaldebatten, bemötte kritiken mot den svenska regeringen med att bl. a. framhålla att regeringen var beredd att medverka till att frågan löstes. Statsrådet underströk att Tele-X var ett viktigt nordiskt projekt, som måste ses långsiktigt.

Reformer avseende samarbetsformerna

Karin Söder, som ingått i den kommitté som framlagt förslag om arbetsformerna i det nordiska samarbetet (den s. k. Benkow-kommittén), noterade att beslut under sessionen skulle komma att innebära effektivisering av både rådets och ministerrådets organisation. I vad gällde rådet borde den under många år eftersträfvade partipolitiska balansen i presidiet nu lättare kunna nås genom en utökning av antalet presidiemedlemmar. Ett budgetutskott skulle inrättas för en bättre budgetuppföljning. Det parlamentariska inflytandet över informationsarbetet skulle överföras från informationskommittén till presidiet. På ministerrådssidan skulle en sammanslagning ske av de bägge budgetarna och sekretariaten i Oslo och Köpenhamn, ett industripolitiskt centrum etableras i Oslo och regeringsadministrationen i vad avser nordiska frågor rationaliseras. Karin Söder underströk även betydelsen av den nationella uppföljningen i de olika parlamenten av de nordiska samarbetsfrågorna.

Även *statsrådet Lundkvist* uppehöll sig vid förslagen till effektiviserade arbetsformer inom de nordiska organen. De senaste årens starka utvidgning av det nordiska samarbetet krävde en förnyad organisation. Statsrådet pekade på upprättandet av en gemensam budget, det nya ministerrådssekretariatet, förstärkning av presidiets sekretariat, förstärkning av presidiets och samarbetsministrarnas sammanhållande roll och en starkare markering av samarbetets ställning i den nationella förvaltningen.

Miljösamarbete

Miljöfrågornas alltmer centrala ställning i det nordiska samarbetet och möjligheterna att gemensamt angripa och söka lösningar på miljöproblemen underströks av flera talare.

Karin Söder konstaterade med tillfredsställelse att de nordiska länderna utan svårigheter kunnat ena sig om krav om kraftigt reducerade utsläpp av luftföroreningar från Storbritannien. I detta sammanhang nämnde Karin Söder att ett medlemsförslag nyligen väckts om upprättande av en internationell luftvårdsfond, vars syfte bl. a. skulle vara att hjälpa ekonomiskt sämre lottade länder att minska miljöskadliga utsläpp.

Även *statsminister Palme* pekade på nödvändigheten av samarbete med övriga länder i Europa för att få till stånd drastiska nedskärningar av utsläppen i luften. Det var glädjande att man kunde förvänta ett avtal baserat på de nordiska ländernas förslag om en 30-procentig nedskärning av svavelutsläppen fram till år 1993 i alla Europas länder. Statsminister Palme

fann den brittiska regeringens negativa svar på de nordiska ländernas kritik mot föroreningsutsläppen från Storbritannien otillfredsställande. *Statsrådet Lundkvist* framhöll att kampen mot luftföroreningar och försurning har sedan länge utgjort en hörnpelare i det nordiska miljösamarbetet. Det europeiska avtal om en 30-procentig minskning av utsläppen som sannolikt skulle komma att ingås var naturligtvis en glädjande framgång för nordiskt samarbete men var att betrakta som ett första steg. Luftföroreningarna måste reduceras i betydligt större omfattning.

Grethe Lundblad tog i sitt inlägg utgångspunkt i försurningens konsekvenser för människans liv och hälsa och hoppades på en samlad lösning på försurningsfrågorna från nordiskt till europeiskt plan. En bred analys av de kommande tio årens miljösamarbete efterlystes. *Grethe Lundblad* var kritisk till att handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning helt saknade projekt inom hälsovårdsområdet.

Kontakter med folkrörelse- och intresseorganisationer

Betydelsen av det nordiska samarbetets förankring hos de nordiska folken underströks av *Karin Söder och statsminister Palme*. *Karin Söder* framhöll att presidiet fäste stor vikt vid att rådets kontakter utvidgas med olika folkrörelse- och intresseorganisationer, såsom Föreningen Norden, arbetsmarknadens parter m. fl., och inte minst med ungdomen. Statsministern ansåg att under trycket av en stark folklig opinion fick den samarbetsform som kräver enighet mellan länderna en dynamik, starkare än överstatlighetens majoritetsprincip kunde åstadkomma.

Internationellt samarbete

Flera talare, bl. a. *statsministrarna Palme och Sorsa*, kommenterade behovet av samarbete med och stöd till de s. k. frontstaterna i Södra Afrika, SADCC-länderna, och kamp mot apartheidsystemet. Statsminister *Palme* erinrade om de nordiska statsministrarnas tidigare beslut om ett närmare samarbete med dessa länder och uttalade förhoppning om att de nordiska länderna gemensamt i FN skulle agera för åtgärder mot rasdiskrimineringen.

Säkerhetspolitiska frågor

Liksom tidigare år berörde några talare säkerhetspolitiska frågor i generaldebatten. *Lars Werner* ansåg, även om rådets statuter formellt utesluter behandling av säkerhetspolitiska frågor, att man borde försöka finna former för en nordisk debatt om dessa frågor och då särskilt om hur Norden kan dras ur kärnvapenstrategierna och bli en kärnvapenfri zon.

Kvinnoforum

Gunnel Jonäng efterlyste ett kvinnoforum i Norden, ett organ för diskussioner om kvinnofrågor över gränserna och mellan alla de politiska kvinnoorganisationerna i Norden. *Gunnel Jonäng* riktade stark kritik mot porrindustrin

Redog. 1985/86:4 och särskilt mot den norske porrleverantören Leif Hagens verksamhet. De nordiska kvinnoorganisationerna måste med alla krafter motverka den växande porrindustrin.

C.2 Sakfrågor

Saklistan för 33:e sessionen (enligt terminologin i rådet benämns ärendena saker) upptog 22 medlemsförslag (A-saker), 6 ministerrådsförslag (B-saker), 10 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 45 meddelanden från ministerrådet och regeringarna (D-saker).

I rådet var dessutom 12 A-saker anhängiggjorda vilkas behandling i utskotten fortsätter. Vid sessionen framställdes och besvarades i plenum sammanlagt 35 frågor (E-saker).

Enligt 22 § i arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session (Dokument 1). Efter generaldebattens slut lades rapporten till handlingarna.

Mot bakgrund av den betydelse som budgetkommitténs uppgifter tillmäts framläggs dess verksamhetsberättelse som särskilt dokument i rådet (Dokument 2).

Ministerrådets förslag till budget framlades vid denna session liksom vid den föregående som särskild sak (C 2). Tidigare har den presenterats som tillägg till ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet (C 1).

25 rekommendationer och 6 yttranden till de nordiska ländernas regeringar resp. Nordiska ministerrådet antogs. Dessutom antog rådet 6 interna beslut främst avseende rådets framtida arbetsformer. Texten till dessa har fogats till berättelsen som bilaga. Då i det följande inte annat anges, har samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för resp. rekommendation eller yttrande.

I avsnitt D lämnas en redogörelse för de behandlade sakerna. Det fullständiga materialet finns tryckt i rådsförhandlingarna, innefattande bl. a. stenografiska referat av överläggningarna.

C.3 Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande regeringsrepresentanter: statsminister Palme, statsråden Lundkvist, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl och Hellström och följande valda medlemmar: Gunnar Nilsson i Stockholm, Ingrid Sundberg, Sture Palm, Karin Söder. Lahja Exner som ersättare för Paul Jansson, Per Petersson, Grethe Lundblad, Lennart Andersson, Hans Nyhage, Rune Gustavsson, Arne Gadd, Karl-Erik Häll, Arne Andersson i Ljung, Bengt Westerberg, Bengt Wiklund, Lars Werner, Gunnel Jonäng, Tyra Johansson, Sten Svensson och Per Olof Håkansson som ersättare för Georg Andersson.

Dessutom var följande suppleanter närvarande under sessionen: Bertil

Jonasson, Filip Fridolfsson, Elver Jonsson, Eva Hjelmström och Bertil Oscarsson.

Redog. 1985/86:4

Delegationen biträdades av sin sekreterare, kanslichef Christer Jacobson, och övrig kanslipersonal.

Till rådets president valdes vid sessionen altingsmand Páll Pétursson, Island, samt till vicepresidenter folketingsmedlem Anker Jørgensen, Danmark, riksdagsledamot Elsi Hetemäki-Olander, Finland, stortingsrepresentant Gunnar Berge, Norge, och riksdagsledamot Karin Söder, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott: juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 22 medlemmar, social- och miljöutskottet och trafikutskottet med vardera 13 medlemmar och ekonomiska utskottet med 26 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

Juridiska utskottet:	Lennart Andersson, Hans Nyhage och Lars Werner
Kulturutskottet:	Georg Andersson, Tyra Johansson, Gunnel Jonäng, Sture Palm och Ingrid Sundberg (utskottets vice ordförande)
Social- och miljöutskottet:	Arne Andersson, Rune Gustavsson och Grethe Lundblad
Trafikutskottet:	Karl-Erik Häll, Per Petersson och Bengt Wiklund
Ekonomiska utskottet:	Arne Gadd, Paul Jansson, Gunnar Nilsson (utskottets ordförande), Sten Svensson, Karin Söder och Bengt Westerberg

Val företogs till rådets *budgetkommitté*. Till svenska medlemmar i kommittén utsågs Gunnar Nilsson och Hans Nyhage.

Val företogs till rådets *informationskommitté*. Till svenska medlemmar i kommittén utsågs Rune Gustavsson (kommitténs vice ordförande) och Sture Palm.

Vidare företogs val av medlemmar till Nordiska investeringsbankens kontrollkommitté för tiden den 1 maj 1985 till den 30 april 1987. Till svensk medlem i kommittén utsågs Paul Jansson.

Val företogs av medlemmar och suppleanter till ett särskilt utskott med uppgift att granska *Nordiska kulturfondens förvaltning*. Till svensk medlem i utskottet, som består av fem medlemmar och fem suppleanter, utsågs Gunnel Jonäng med Arne Gadd som suppleant.

D Presidiets, utskottens och kommittéernas verksamhet

D.1 Presidiet

Medlemmar

Medlemmar i presidiet har varit från Danmark folketingsmedlem Anker Jørgensen, från Finland riksdagsledamot Elsi Hetemäki-Olander, från Island altingsmand Páll Petursson, från Norge stortingsrepresentant Jo Benkow (den 4 mars 1985 ersatt av Gunnar Berge) och från Sverige riksdagsledamot Karin Söder.

Möten

Presidiet har hållit möten den 10–11 april 1984 i Helsingfors, den 25 juni i Oslo, den 22 augusti i Köpenhamn, den 12 september och 8 oktober per capsulam, den 11, 12 och 13 november i Helsingör, den 13 december i Reykjavik, den 13 januari 1985 i Stockholm samt den 3 och 8 mars i Reykjavik i anslutning till 33:e sessionen. Överläggningar med ordförandena för rådets utskott och kommittéer ägde rum den 10 april 1984 i Helsingfors och med Nordiska ministerrådet/samarbetsministrarna den 11 april i Helsingfors och den 22 augusti i Köpenhamn. Den 13 december hölls ett möte i Reykjavik mellan presidiet och de nordiska ländernas statsministrar. Presidiet sammanträffade vid sitt möte i Oslo den 25 juni med representanter för Europarådet.

Verksamhet

Presidiets verksamhet har i perioden mellan den 32:a och 33:e sessionen i hög grad varit inriktad på att vidareföra arbetet med den av den s. k. Benkow-kommittén avgivna rapporten om arbetsformerna i det nordiska samarbetet. I kommittén ingick Karin Söder som svensk ledamot. Presidie medlemmarna väckte ett medlemsförslag om effektivare arbetsformer i rådet och ökat parlamentarikerinflytande och ministerrådet ett förslag avseende dess verksamhet, båda i stort överensstämmande med kommittéförslagen och resulterande i rekommendationer och beslut vid 33:e sessionen (se D.2.1).

Presidiet har under 1984 tillsatt en särskild arbetsgrupp – Tvärfackliga arbetsgruppen – med uppgift att koordinera ärenden av tvärfacklig art, vilka berört fler än ett utskott. Arbetsgruppen, som hade ställning som rådgivande organ till presidiet, har bestått av rådets president och ordförandena i rådets fem utskott. Arbetsgruppens mandat upphörde i och med 33:e sessionen. Koordineringsfrågor av tvärfacklig art kommer att övertas av det vid 33:e sessionen beslutade budget- och kontrollutskottet. Exempel på frågor som behandlats av arbetsgruppen är ansvarsfördelningen mellan utskotten vid beredningen av ministerrådets förslag om handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning, det reviderade arbetsmarknadsprogrammet, den datateknologiska handlingsplanen och det förväntade ministerråds-

Presidiet har beslutat om en viss ändrad sakfördelning mellan utskotten. Trafikutskottet, vars namn kommer att ändras till kommunikationsutskottet, har tillförts teknologifrågor, särskilt rörande tele-kommunikation och teknisk utveckling beträffande datateknologi. Livsmedelsfrågor och jämställdhetsfrågor har överförts från social- och miljöutskottet till juridiska utskottet.

Presidiet har vidare beslutat flytta juridiska utskottets sekretariat från Viborg i Danmark till Stockholm fr. o. m. den 1 maj 1985. Härigenom blir samtliga utskottssekretariat i administrativt avseende knutna till rådets presidiesekretariat i Stockholm.

Vid mötet mellan presidiet och statsministrarna dryftades bl. a. frågan om gränsöverskridande luftföroreningar. Statsministrarna gjorde med stöd av presidiet ett uttalande till den brittiska regeringen angående minskning av svavelutsläppen.

Presidiet har varit starkt pådrivande i fråga om ministerrådets hantering av rådets rekommendation nr 1/1984 om en handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Bakgrunden till denna plan var initiativ från tre av rådets fyra partigrupper. Rådet hade förkastat ett första ministerrådsförslag. Vid mötet med statsministrarna underströk presidiet nödvändigheten av att det av rådet begärda ministerrådsförslaget framlades i tid före 33:e sessionen. Även det nordiska radio- och TV-samarbetet diskuterades vid mötet, varvid presidiet på förslag av kulturutskottet väddade om statsministrarnas insats för att säkra en framgångsrik lösning av TV-frågan.

Vid mötena med samarbetsministrarna har bl. a. diskuterats budgetproceduren för ministerrådets budget, förbättring av arbetsformerna i det nordiska samarbetet, Föreningen Nordens informationskontor, flygtrafiken på Nordkalotten, den nordiska språkkonventionen och symbol för nordiskt samarbete. Naturligtvis togs även den angelägna frågan om handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning upp vid dessa överläggningar.

Presidiet har efter överläggningarna med samarbetsministrarna beslutat godkänna en symbol för det officiella nordiska samarbetet, en vit svan med åtta vingpennor på marinblå botten.

Presidiet har som en välkommen vitalisering av den nordiska idédebatten noterat det ökade intresse som nya kretsar – alltifrån de s. k. alternativrörelserna till etablerade företrädare för näringslivet – börjat visa för det nordiska samarbetet och dess utveckling.

Det ökande intresset för internationella kontakter från rådets olika organ har med tillfredsställelse noterats av presidiet, som på olika sätt givit sitt stöd till sådana initiativ. ILO:s verksamhet är således av intresse för social- och miljöutskottet liksom de nordiska ländernas samverkan i detta organ. För kulturutskottet föreligger motsvarande intresse såvitt gäller UNESCO. Främst är det dock ekonomiska utskottet, som utvecklat kontakterna med internationella organisationer såsom OECD, EFTA, EG och IMF.

D.2 Utskotten

D.2.1 Juridiska utskottet

Utskottets arbete har i höggrad inriktats på de omfattande förslag som väckts om arbetsformerna i det nordiska samarbetet och som resulterade i för det nordiska samarbetet betydelsefulla rekommendationer och beslut vid 33:e sessionen.

Medlemmar

Svenska medlemmar i juridiska utskottet har varit Lennart Andersson (s), Hans Nyhage (m) och Lars Werner (vpk).

Möten

Utskottet har under 1984 hållit möten den 29 mars i Oslo, den 21 juni i Dragør, den 29 augusti i Stykkishólmur, den 13–14 november i Helsingör samt under 1985 den 10 januari i Helsingfors och i anslutning till sessionen i Reykjavik.

Vid Helsingörmötet hölls de årligen återkommande gemensamma överläggningarna mellan utskottet och de nordiska ländernas justitieministrar. Härvid diskuterades bl. a. användning av otraditionella utredningsmetoder i samband med narkotikakriminalitet, samhällstjänst som alternativ straffform särskilt för ungdom, inseminationsverksamhetens rättsliga konsekvenser, produktansvar, samerättsliga frågor, ekonomisk kriminalitet.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Juridiska utskottet anmälde inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att utskottet i stor omfattning koncentrerat sina arbetsinsatser på frågor som rörde de mera principiella och konstitutionella grundvalarna för det nordiska samarbetet på politiskt plan. Utskottet pekade här på arbetet beträffande Färöarnas, Grönlands och Ålands representation i rådet. De självstyrande områdenas engagemang i det nordiska samarbetet under 1984 hade visat att beslutet om att ändra områdenas ställning i det nordiska samarbetet var riktigt. Utskottet ansåg också att de nu föreliggande förslagen om arbetsformerna i det nordiska samarbetet borde betraktas som ett tillfredsställande resultat av ett omfattande och grundligt samarbete om konstitutionella frågor av betydelse för den vidare utvecklingen av det nordiska samarbetet. Utskottet framhöll att de föreliggande förslagen inte hade fått den aktuella utformningen och skulle inte ha innehållit de perspektiv på det nordiska samarbetets vidareutveckling som det nu gjorde, om det inte från både ministrar och parlamentariker hade

funnits en vilja att undantränga svårigheter som i förväg hade kunnat betraktas som svårövervinnliga.

Såvitt gällde lagstiftningsarbetet på familjerättsens område uttryckte utskottet sin tillfredsställelse över upplysningarna om genombrott i förhandlingarna om nya harmoniserade lagregler om äktenskapets ekonomiska rättsverkningar och hemställde att dessa regler genomfördes såvitt möjligt samtidigt i de nordiska länderna. Utskottet förväntade sig att arbetet skulle fortsätta i syfte att nå likartade rättsförhållanden om de ekonomiska rättsverkningarna för personer som sammanlever under de nya samlevnadsförhållanden som under senare år blivit alltmer utbredda. Utskottet anmälde också under familjerättsavsnittet att frågan om likartade rättsregler angående födsel efter insemination hade aktualiserats i utskottet i form av ett medlemsförslag.

Under rubriken avtalsrätt, köprätt och konsumentskydd konstaterade utskottet med tillfredsställelse att arbetet med att skapa nya gemensamma lagregler på köprättsens område hade nått så långt att den 1980 tillsatta nordiska arbetsgruppen i oktober 1984 hade framlagt förslag till gemensamma nordiska lagregler om köp. Utskottet hemställde att ministerrådets överväganden om en harmoniserad lagstiftning angående köp vid användning av betalningskort intensifierades.

Beträffande transporträttsavsnittet noterade utskottet resultaten av samarbetet mellan de nordiska ländernas sjörättskommittéer beträffande de hittills genomförda reformerna av sjölagarna. Utskottet föreslog att arbetet med revisionen av bestämmelserna om beföring av gods följde samma mönster.

Utskottet återkom till sina tidigare framförda synpunkter på likartade regler om produktansvar. Ministerrådet hade inte varit avvisande mot utskottets synpunkter men hade hänvisat till att man först och främst i bredare internationella fora måste söka uppnå enighet. Utskottet noterade denna ministerrådets uppfattning men betonade betydelsen av att det nordiska samarbetet återupptogs så snart möjligheten för en bredare internationell lösning var avklarad. Utskottet hade tidigare utan större framgång framfört förslag om gemensamma regler om ersättning för miljöskador. Utskottet var fortsatt av den uppfattningen att det fanns behov av likartade regler på detta område. Utskottet föreslog därför att ministerrådet till nästa session skulle avge en mer fyllig redogörelse för möjligheterna och svårigheterna i de nordiska förhandlingarna. Beträffande samarbetet inom ramen för den nordiska handlingsplanen på datateknologiområdet underströk utskottet betydelsen av att hänsyn till den personliga integriteten inte offrades under strävandena att utveckla och utvidga användningen av nya och mera avancerade ADB-system.

Utskottet kommenterade arbetet inom den särskilda arbetsgrupp, som på initiativ av rådet tillsatts av ministerrådet för samarbetet beträffande bekämpningen av ekonomisk kriminalitet. De internationella perspektiven på ekonomisk kriminalitet gör ett nordiskt samarbete särskilt påkallat. Utskottet ansåg det därför angeläget att det snarast lades fram konkreta samarbetsprojekt rörande bekämpningen av ekonomisk kriminalitet. Utskottet fann det nu föreliggande ministerrådsförslaget om en handlingsplan

Redog. 1985/86:4 mot narkotika som ett viktigt led i en fortsatt samnordisk insats mot narkotikamissbruket. Utskottet skulle tillsammans med Nordiska ministerrådet för kriminologi i april 1985 anordna ett seminarium under beteckningen "Narkotika och kontrollpolitik".

Utskottet efterlyste initiativ från ministerrådet med anledning av en rekommendation om utvidgning av det nordiska lagstiftningsprogrammets katalog av lagstiftningsprojekt med lagstiftning på arbetsrättens område. Utskottet hade för avsikt att innan nästa session hålla ett möte med de ministrar som var ansvariga för arbetsrättsfrågorna.

Under avsnittet konsumentpolitik noterade utskottet med tillfredsställelse att ett nytt nordiskt samarbetsprogram på det konsumentpolitiska området antagits under 1984. Utskottet skulle i sina budgetöversväganden söka medverka till att det konsumentpolitiska samarbetet tillförsäkrades tillräckliga ekonomiska resurser så att samarbetsprogrammet kunde genomföras och vidareutvecklas med nya programpunkter.

Rådet antog utskottets förslag (nr 4) med 78 röster. En medlem avstod från att rösta.

Organisatoriska frågor

Med anledning av den rapport som framlagts av den s. k. Benkow-kommittén om *arbetsformerna i det nordiska samarbetet* hade väckts ett medlemsförslag av rådets presidieledningar och ett ministerrådsförslag. Förslagen behandlades av rådet i ett sammanhang.

Medlemsförslaget syftade till ändringar i Helsingforsavtalet avseende en ökning av antalet medlemmar i presidiet från fem till tio och en förstärkning av presidiesekretariatets ställning. Vidare föreslogs ändringar i rådets arbetsordning avseende presidiets sammansättning och funktioner, frågestitutet, minskning av medlemsantalet i vissa av rådets utskott, tillsättande av ett budget- och kontrollutskott och en redaktionskommitté för tidskriften *Nordisk Kontakt*, förstärkning av sekretariatsfunktionerna samt partipolitiskt samarbete.

Utskottet noterade att medlemsförslaget inte hade föranlett större invändningar från delegationer och utskott. En betydelsefull fråga var förslaget om en institutionalisering av de nordiska partigrupperna genom förslag om ny bestämmelse därom i arbetsordningen. Utskottet underströk att det var viktigt att de nationella parlamentarikernas roll i detta sammanhang inte förminskades och att prioriteringen av det partipolitiska samarbetet inte fick ske på bekostnad av de nationella delegationernas inflytande.

Mot bakgrund av ministerrådets förslag om en sammanslagning av kulturbudgeten och den allmänna budgeten fann utskottet upprättandet av ett budget- och kontrollutskott i rådet mycket betydelsefullt. Utskottet tillstyrkte att informationskommittén lades ned inte som ett uttryck för en framtida nedprioritering av informationsverksamheten men utifrån en önskan om att förstärka denna både på presidienivå och på nationellt plan. Vidare tillstyrktes att det tillsattes en chefredaktör på heltid för *Nordisk Kontakt*, att det fortsättningsvis fanns en rådgivande kommitté sammansatt av tio rådsmedlemmar för *Nordisk Kontakt* och att presidiesekretariatets

funktioner förstärktes i enlighet med förslaget. Sekreterarkollegiet skulle behålla sin status och även i framtiden vara ett rådgivande organ för presidiet och förbereda presidiets möten.

Inom utskottet fanns mot bakgrund av olika nationella traditioner delade meningar om hur frågeinstitutet skulle fungera. Flertalet ansåg att plenarför-samlingen på förslag av presidenten skulle besluta om andra rådsmedlemmar skulle kunna få ordet för korta tilläggsfrågor, medan en minoritet menade att frågeinstitutet endast skulle omfatta den som ställde och den som besvarade frågan. Utskottet ansåg inte att frågor borde kunna ställas till rådet mellan sessionerna. Här skulle i stället utnyttjas möjligheten att ställa frågor i de nationella parlamenten.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 19) till de nordiska ländernas regeringar att ändra Helsingforsavtalet i överensstäm-melse med medlemsförslaget. Rekommendationen antogs med 82 röster. Utskottets förslag till ändringar i arbetsordningen antogs också av rådet.

Ministerrådsförslaget avsåg en sammanslagning av den allmänna budgeten och kulturbudgeten samt av de båda ministerrådssekretariaten i Oslo och Köpenhamn samt inrättande av ett nordiskt industricentrum i Oslo. Vidare syftade ministerrådsförslaget bl. a. till att stärka samarbetsministrarnas samordnande ansvar och kontakterna mellan samarbetsministrarna och rådets presidium samt att precisera fackministrarnas ansvar för de enskilda fackområdena. Vissa av förslagen innebar ändringar i Helsingforsavtalet och kulturavtalet.

Utskottet erinrade inledningsvis om att idén att föreslå de två mycket väsentliga ändringarna på ministerrådssidan, en sammanslagning av sekreta-riaten och sammanslagning av budgeterna, inte var ministerrådets egen utan synpunkter framlagda i Benkow-kommittén och tillstyrkta av Nordiska rådet genom rekommendationen nr 15/1984. Utskottet noterade att delegationer-na i sina uttalanden var så gott som samstämmigt positiva till ministerrådets förslag. Såvitt gällde sammanslagningen av budgeterna underströk utskottet att det skulle komma att bli nödvändigt att stärka samarbetsministrarnas ställning så att de mer effektivt kunde uppträda som budgetministrar med ett överordnat och samordnande ansvar.

Utskottet fann det positivt att önskan om en nationell balans i placeringen av institutioner i de nordiska länderna skulle tillmötesgåas genom förslagen om att samtidigt med flyttningen av ministerrådssekretariatet från Oslo till Köpenhamn flytta den Nordiska industrifonden till Oslo och där bygga upp ett särskilt center för industriell forskning och utveckling. Utskottet påpeka-de i detta sammanhang att det var betydelsefullt med en nationell balans även såvitt gällde tillsättningen av tjänster vid de nordiska institutionerna. Betydelsen av att samarbetsorganen tillfördes den bästa arbetskraft och sakkunskap underströks också. En förutsättning för detta var att frågan om återgångstrygghet för de nordiskt anställda fick sin lösning i samtliga länder.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 17) till de nordiska ländernas regeringar att ändra Helsingforsavtalet och kulturavtalet i överensstämmelse med ministerrådsförslaget. Rekommendationen antogs med 83 röster.

Utskottet hade ytterligare en organisatorisk fråga till behandling, nämligen

gen ett förslag väckt av samtliga medlemmar i trafikutskottet (från svensk sida av Karl-Erik Häll, Per Petersson och Bengt Wiklund), om *ändring av trafikutskottets namn till kommunikations- och teknologiutskottet*. Förslagsställarna önskade utvidga trafikutskottets arbetsområde från strikt transportinriktade frågor till att omfatta kommunikationsfrågor och teknologifrågor, särskilt inom datateknologin. Namnet på utskottet borde därför ändras.

Utskottet noterade att presidiet beslutat om en ändrad sakfördelning i enlighet med medlemsförslaget. Vidare konstaterade utskottet att enighet förelåg även inom trafikutskottet om att det lämpligaste namnet för trafikutskottet med dess nya arbetsområden var kommunikationsutskottet.

Juridiska utskottet föreslog därför att rådet skulle besluta om ändringar i arbetsordningen i berörda delar av trafikutskottets namn till kommunikationsutskottet. Rådet följde utskottets förslag.

Till de organisatoriska frågorna hör också ett medlemsförslag, väckt av bl. a. Gunnar Nilsson och Lars Werner om *införande av partistöd i Norden*.

Utskottet ansåg att partigrupperna i framtiden skulle komma att spela en allt större roll i rådets arbete och noterade att det fanns en övervägande positiv inställning till Benkow-kommitténs värdering av att partigrupperna efter hand som de utvecklade sig borde ges rimliga arbetsvillkor. Ökade resurser borde därför ställas till förfogande för rådets medlemmar. Samtidigt framhölls att det inte som följd härav fick ske en begränsning av det nationella inflytandet på rådsarbetet eller nedskärning av anslagen till de nationella sekretariaten. En ekonomisk stödordning för partigrupperna inom rådet tillstyrktes således. Bidragsberättigad partigrupp borde bestå av minst fyra medlemmar från minst två länder. Partistödet borde utformas som ett grundbidrag, lika stort för varje bidragsberättigad grupp, och ett tilläggsbidrag baserat på antalet partigrupsmedlemmar. Till sådana rådsmedlemmar som inte tillhörde någon nordisk partigrupp borde stöd ges i form av bidrag till sekreterarhjälp och liknande. Medlen skulle uteslutande få användas till egentliga sekretariatsuppgifter samt utgifter för nödvändiga resor och möten mellan sekretariatspersonal och partigruppens parlamentarik.

Mot utskottets beslut hade reservation avgivits av de konservativa medlemmarna i utskottet, som ansåg att medlemsförslaget förorsakade rådet onödiga kostnader och därför föreslog att rådet inte skulle företa sig något med anledning av medlemsförslaget. Samma yrkande hade även en finländsk medlem, tillhörande Finlands landsbygdsparti, som ansåg att införandet av ett partistöd i rådet försvagade det nationella inflytandet på rådets verksamhet.

Rådet följde utskottets förslag och beslöt att uppdra åt rådets presidium att etablera en ordning för ekonomiskt stöd till rådets valda medlemmar med beaktande av de synpunkter, som framkommit under 33:e sessionen, med sikte på ikraftträdande den 1 januari 1986. Utskottsförslaget antogs med 57 röster mot 22, däribland Arne Andersson, Hans Nyhage, Ingrid Sundberg och Sten Svensson. 2 medlemmar avstod från att rösta.

Gunnel Jonäng, Grethe Lundblad, Lars Werner m. fl. hade hemställt att rådet skulle rekommendera ministerrådet att närmare pröva möjligheterna för att göra det i Oslo planlagda forskningsinstitutet för *mänskliga rättigheter* till ett samnordiskt institut samt att inom ramen för C 1 redogöra för de nordiska regeringarnas insatser för att hävda de mänskliga fri- och rättigheterna.

Utskottet erinrade inledningsvis om rådsrekommendationen nr 13/1980 angående upplysning och forskning om de mänskliga rättigheterna. Rekommendationen hade inte föranlett några egentliga åtgärder från ministerrådets sida, något som beklagades. En bred folklig förankring av arbetet för att värna och hävda de mänskliga rättigheterna var enligt juridiska utskottets uppfattning ett ovärderligt stöd. Utskottet erinrade om planerna på att i Oslo upprätta ett forskningsinstitut för de mänskliga rättigheterna och ansåg det motiverat att pröva möjligheterna att ge detta en nordisk inriktning.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 19) i enlighet med förslagsställarnas yrkande. Rekommendationen antogs med 53 röster.

I ett medlemsförslag hade bl. a. Grethe Lundblad och Lars Werner föreslagit att rådet skulle rekommendera ministerrådet att ge ekonomiskt stöd över den nordiska budgeten till det *Internationella rehabiliterings- och forskningscentret för tortyroffer* (RCI) i Köpenhamn.

Centret, som är knutet till Rigshospitalet i Köpenhamn, satsar på att kunna behandla cirka 60 tortyroffer om året. Centret är numera en självägande institution, som har fått vissa bidrag från den danska staten. Utskottet ansåg att det med tanke på den i stort sett likartade utlänningslagstiftning och utlänningspolitik som förs i de nordiska länderna vore naturligt om centret stöddes ekonomiskt över ministerrådets budget. Utskottet hade dock inte någon möjlighet att bedöma hur stort belopp som borde ställas till centrets disposition. Utskottet hade behandlat medlemsförslaget i augusti 1984, och för att inte förlora tid i samband med budgetbehandlingen hade utskottet redan då hemställt att rådets presidium skulle underrätta ministerrådet om utskottets betänkande och förslag till beslut och de budgetmässiga konsekvenser detta kunde ha för budgeten 1986.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 18) i enlighet med medlemsförslagens yrkande. Rekommendationen antogs med 65 röster. En medlem avstod från att rösta.

Förbud mot försäljning av krigs- och våldsleksaker

Berit Oscarsson och Sture Palm hade tillsammans med andra rådsmedlemmar föreslagit rådet en rekommendation till ministerrådet att vidta lämpliga åtgärder för att förhindra en fortsatt *försäljning av krigs- och våldsleksaker*.

Utskottet ansåg att det bästa sättet för att begränsa försäljning av krigs- och våldsleksaker torde vara att stödja de strävanden som fanns att införa begränsningar på frivillighetens väg och bygga ut existerande frivilliga ordningar. Utskottet pekade också på möjligheterna att genom undervisning och upplysning av både barn och vuxna skapa förståelse för nödvändigheten

Redog. 1985/86:4 av att intressera ungdomar för aktiviteter utan användning av krigs- och våldsleksaker.

På utskottets förslag beslöt rådet att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

D.2.2 Kulturutskottet

Utskottets arbete har under året i hög grad präglats av frågan om det nordiska samarbetets arbetsformer och främst då sammanslagningen av de nordiska budgeterna och av ministerrådssekretariaten. Utskottet har på centrala punkter varit kritiskt till de framlagda förslagen och framfört att problemen inom kultursamarbetet inte gäller organisatoriska frågor utan bristen på resurser.

Under året har kulturutskottet genom olika initiativ försökt påskynda lösningen av frågan om det nordiska radio- och TV-samarbetet via satellit. Även mediafrågorna i övrigt har varit aktuella inom utskottet.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Georg Andersson (s), Tyra Johansson (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Palm (s) och Ingrid Sundberg (m).

Möten

Utskottet har sedan 32:a sessionen hållit följande möten: den 5–6 maj 1984 i Stykkishólmur, den 23–24 september i Köpenhamn, den 13 november i Helsingör, den 31 januari–1 februari 1985 i Stockholm samt den 4–8 mars under sessionen i Reykjavik.

Den 24 september 1984 hölls gemensamma överläggningar mellan utskottet och Nordiska ministerrådet (kultur- och undervisningsministrarna) om arbetsformerna i det nordiska samarbetet och om kultursamarbetet 1986 samt budgeten för detta. I diskussionen om arbetsformerna framförde utskottet att det i många avseenden förhållit sig kritiskt till förslagen om en sammanslagning av de båda ministerrådssekretariaten och av budgeterna. En sådan sammanslagning kunde leda till en försvagning av det nordiska kultursamarbetet och även till ett minskat parlamentariskt inflytande. Utskottet underströk vikten av att även i framtiden ha möjlighet till direkta överläggningar med Nordiska ministerrådet i sammansättningen kultur- och undervisningsministrarna om utformningen av och prioriteringarna inom det nordiska kultursamarbetet. När det gällde budgeten för 1986 betonades att den förutsatta aktivitetsnivån inom kultursamarbetet måste tryggas. Utskottet ansåg att det fanns så stora behov av satsningar på nordiskt kultursamarbete i framtiden att en realökning som åtminstone var lika stor som i den allmänna budgeten måste uppnås. Under överläggningarna diskuterades även utbildningsfrågorna, kulturförbindelserna till Grönland, samarbetet på

datateknologiområdet och mediasamarbetet i Norden. Vid utskottets januarimöte 1985 informerade statsrådet Lena Hjelm-Wallén om Nordiska ministerrådets förslag till budget för det nordiska kultursamarbetet 1986. Vid samma möte hade statsrådet Bengt Göransson inbjudits för att informera om nordiskt radio- och TV-samarbete via satellit.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

I sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* framförde utskottet inledningsvis synpunkter på de åtgärder som ministerrådet eller regeringarna vidtagit med anledning av föregående års yttrande. Utskottet fann det synnerligen otillfredsställande att ministerrådet inte ytterligare hade intensifierat verksamheten rörande den elektroniska masskommunikationen, beträffande vilket utskottet efterlyst ett handlingsprogram till årets session. Samarbetet på medieområdet borde intensifieras såväl vad avsåg tekniska lösningar, programproduktionen som distributionen. Ytterligare stöd borde ges nationellt och nordiskt för filmproduktionen i Norden. Utskottet förutsatte att ett förslag till handlingsprogram så snart som möjligt lades fram, som underlag för ett närmare samarbete på medieområdet i framtiden. Utskottet noterade med tillfredsställelse att ministerrådet med anledning av det internationella ungdomsåret beviljat ett särskilt anslag för stöd till lokalt och regionalt nordiskt samarbete på ungdomsområdet och till en nordisk ungdomskonferens i anslutning till rådets 33:e session. Utskottet fann det positivt att ledningsgruppen för Scandinavia Today hade ombildats för att fungera som rådgivande organ i frågor som rörde samnordisk kulturinformation i utlandet. Utskottet stödde projektet med en utställning av nordisk sekelskifteskunst i Paris 1986, som också skulle visas i London och Düsseldorf.

Med intresse noterades att ministerrådet hade beviljat medel för utarbetandet av en publikation om lärar- och elevutväxling främst mot bakgrund av att utskottet förbereder ett seminarium i Norge i oktober 1985 om lärar- och elevutbytet i Norden. Utskottet underströk betydelsen av att det utredningsarbete, som hade inletts inom Nordiska rådet och ministerrådet om samordningen av informationen om det officiella nordiska samarbetet, genomfördes i nära kontakt mellan råd och ministerråd för att en ökad samordning av informationsarbetet även i praktiken skulle kunna uppnås såväl på nordiskt som på nationellt plan.

Beträffande själva ministerrådsberättelsen uppehöll sig utskottet inledningsvis vid den omorganisation som förbereddes beträffande ministerrådet på grundval av den s. k. Benkow-kommitténs rapport. Utskottet förutsatte att en sammanslagning av de båda ministerrådssekretariaten skulle medföra att sekretariatet fick den slagkraft som var nödvändig för att intentionerna i det nordiska kulturavtalet skulle kunna uppfyllas. Utskottet noterade att handlingsprogrammet på datateknologiområdet godkänts 1984 och att verksamheten utgående från handlingsplanen snabbt hade kunnat inledas på många för kultursamarbetet viktiga områden. Här pekades på vidareutbild-

ningen av lärare, datateknologin inom yrkesutbildningen, samarbetet om programvara på skolområdet samt frågan om vilka språkliga konsekvenser en ökad användning av datateknik kunde ge upphov till. Utskottet underströk betydelsen av en effektiv nationell uppföljning av samarbetet på datateknologiområdet och pekade även på att finansieringen av handlingsprogrammet måste tryggas. Såvitt gällde problemen kring ungdomsarbetslösheten uppehöll sig utskottet vid frågan om de 16-19-årigas utbildning. Utskottet ansåg det betydelsefullt att det fanns ett kontinuerligt informations- och erfarenhetsutbyte mellan länderna om ungdomsutbildningen. Utskottet fann det nya projektet SKOLARB intressant, vilket berörde vägledningen av unga vid övergången från skola till arbetsliv.

Under avsnittet om utbildning framhöll utskottet betydelsen för det nordiska samarbetet av att det nordiska stoffet gavs större utrymme i läroplanerna. Detta var en fråga som kontinuerligt borde bevakas inom det nordiska skolsamarbetet. Utskottet stödde strävandena att utveckla läromedelsamarbete inom smala yrkesområden och inom invandrarundervisningen. Arbetet för ökad språkförståelse i Norden borde intensifieras på alla utbildningsnivåer och särskilt borde undervisningen i nordiska språk vid universitet och högskolor i Norden ges större uppmärksamhet. Utskottet erinrade också om sitt tidigare uttalade stöd för en utvidgning av den gemensamma arbetsmarknaden för klasslärare i grundskolan till att avse även olika grupper av ämneslärare. Utskottet ansåg att arbetet för att möjliggöra ökad rörlighet för studerande och lärare i de nordiska länderna borde intensifieras. Utskottet noterade med tillfredsställelse att försöksverksamheten med utbildning av olika personalkategorier för dövblinda fr. o. m. 1985 fått permanent form med fast anknytning till Nordiska nämnden för handikappforskning.

Under avsnittet om forskning uppehöll sig utskottet vid det Forskningspolitiska rådet och underströk dess uppgifter som övergripande organ för det nordiska forskningspolitiska samarbetet i anslutning till uppbyggandet av ett särskilt nordiskt centrum för industriell forskning och utveckling i Oslo. Utskottet noterade den tillfredsställande utvecklingen av samarbetet när det gällde s. k. tyngre vetenskaplig utrustning och pekade bl. a. på arbetet med det nordiska teleskopet på La Palma och planerna på en tungjonaccelerator i Jvaskylä. Förutom andra gemensamma kulturprojekt i utlandet ansåg utskottet lektoratsverksamheten vara ett värdefullt medel för en mera kontinuerlig information i utlandet om Nordens språk, litteratur och kultur, och att denna verksamhet borde byggas ut. Utskottet ansåg också att arbetet för att möjliggöra ökad rörlighet för studerande och för akademiska lärare ytterligare borde intensifieras.

På det allmänskulturella området hade folkrörelsesamarbetet givits hög prioritet av utskottet, vilket också givit resultat i form av ökade anslag i kulturbudgeten för 1985. Beträffande stödet till ungdomssamarbetet framhöll utskottet att det fanns ett starkt intresse hos ungdomen i Norden för nordiska aktiviteter och att det fanns skäl för att permanent ge stödet till ungdomssamarbetet hög prioritet. Även på nationellt plan borde i högre grad än för närvarande det nordiska samarbetet på ungdomsområdet prioriteras. För den nordiska gemenskapen var det synnerligen viktigt att utbytet med

Grönland kunde intensifieras. Utskottet framhöll att behandlingen av ministerrådets utredning om utvecklingen av kulturförbindelserna mellan Grönland och det övriga Norden borde föras vidare så att ministerrådet kunde lägga fram förslag till 34:e sessionen 1986. Utskottet erinrade om att rådet tidigare förutsatt att ett permanent samarbete borde etableras för att öka spridningen av nordisk film inom Norden. Produktionen och distributionen av nordiska filmer såväl nordisk som nationell borde enligt utskottets uppfattning ges större uppmärksamhet. Såvitt gällde radio- och TV-samarbetet via satellit hade utskottet efterlyst en politisk viljeförklaring angående betydelsen av att samarbetet på detta område förverkligades och att det borde ske utgående från kulturpolitiska målsättningar. Utskottet beklagade att ministerrådet trots tidigare utfästelser ännu inte hade framlagt något förslag för rådet.

Utskottet framhöll slutligen att en analys av möjliga åtgärder på såväl det allmänskulturella området som inom utbildning och forskning i syfte att öka sysselsättningen och utveckla det ekonomiska samarbetet borde genomföras och att ett förslag till handlingsplan på detta område borde läggas fram till 34:e sessionen 1986.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande (3) med 57 röster.

Utbildningssamarbete

Arne Gadd, Sture Palm och Bengt Wiklund hade tillsammans med andra rådsmedlemmar hemställt om en rekommendation till ministerrådet att genom olika initiativ medverka till att det *nordiska stoffet i läromedlen och läroplaner utökades och fördjupades*.

I sitt betänkande över medlemsförslaget framförde utskottet att det var medvetet om att en harmonisering av de nationella läroplanerna var förenat med stora svårigheter. Utskottet ansåg emellertid att en grundläggande förutsättning för att skolorna i Norden skulle kunna ge en riktig bild av Nordens samhällen av i dag och av bredden i det nordiska samarbetet var att det nordiska stoffet gavs större utrymme i läroplanerna. Bl. a. pekades på att informationsutbytet mellan representanter för skolmyndigheterna spelade en viktig roll. Utskottet ansåg därför att det nordiska stoffet i läroplanerna borde vara en fråga som kontinuerligt bevakades inom det nordiska skolsamarbetet. För att öka det nordiska stoffet i undervisningen pekade utskottet på betydelsen av sammankomster för olika yrkesgrupper på skolområdet, särskilt mot bakgrund av att det i sista hand var den enskilda läraren som avgjorde vilket utrymme Norden skulle få i skolan. Utskottet noterade att det fanns önskemål om en översiktlig framställning av Nordens historia. Även om det med anledning av en rekommendation i rådet hade utgivits temahäften i Nordens historia, ansåg utskottet att möjligheten borde övervägas att inom rådets egen publikationsverksamhet utge en nordisk historiebok. Läroplaner och läromedel borde också fåsta vikt vid informationen om Färöarna, Grönland och Åland.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till ministerrådet (nr 13) att vidta åtgärder för att utöka och fördjupa det nordiska stoffet i läromedel och läroplaner. Rekommendationen antogs med 64 röster.

Statsrådet Lena Hjelm-Wallén svarade på en fråga angående *privata skolors och utbildningsinstitutioners fortbestånd och utbyggnad*. Av svaret framgick att ministerrådet inte ansåg det lämpligt att försöka harmonisera bestämmelserna för de privata skolorna. De privata skolornas villkor i de nordiska länderna var olika på grund av att de politiska partierna i denna fråga hade mycket divergerande meningar. Skolans utvecklingsmöjligheter fanns emellertid främst i det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet varför ministerrådet under senare år i högre grad lagt vikten på ett samarbete på detta område. Detta samarbete skulle vara till gagn för såväl de privata som de offentliga skolorna.

Forskningssamarbete

Två medlemsförslag hade väckts om *nordiskt samarbete om framtidsforskning*. I det ena medlemsförslaget, som bl. a. hade väckts av Gunnel Jonäng och Karin Söder, rekommenderades ministerrådet att låta utarbeta en plan för nordiska framtidsstudier inriktade på alternativa framtidsscenarioer. Det andra medlemsförslaget hade väckts av Lars Werner m. fl. och syftade till att ministerrådet när det gällde framtidsforskning skulle presentera en översikt över de projekt som pågick nationellt och nordiskt och de framtidsperspektiv som belystes. Vidare föreslogs att man skulle dels värdera hur ministerrådet kunde bidra till att stimulera denna forskning, dels värdera hur resultaten av forskningen kunde användas inom det nordiska samarbetet i övrigt. Utskottet hade beslutat att behandla de två medlemsförslagen i ett sammanhang.

Mot bakgrund av att det redan hade inletts en viss utredningsverksamhet som syftade till att utveckla alternativa samhällsmodeller i flera av de nordiska länderna var det enligt kulturutskottet ändamålsenligt att den verksamhet som hade påbörjats fördes vidare och att någon särskild plan för framtidsstudier inte utarbetades. Vid den nordiska koordineringen av projekten borde enligt utskottets uppfattning nära kontakt upprätthållas med Nordiska forskningspolitiska rådet.

På utskottets förslag antog rådet en rekommendation (nr 10) till ministerrådet att följa det arbete med framtidsstudier som pågår i de nordiska länderna och presentera en översikt över aktuella projekt samt förslag till nordiskt erfarenhetsutbyte utgående från det arbete som bedrivs nationellt. Rekommendationen antogs med 53 röster mot 1. Mot rekommendationen röstade Ingrid Sundberg. En medlem avstod från att rösta.

Ett medlemsförslag hade väckts om *stöd för regional nordisk informationsverksamhet*. Medlemsförslaget hade återremitterats till kulturutskottet vid rådets 32:a session 1984. I ett yttrande till rådets presidium i maj 1984 framhöll utskottet att det inte såg några möjligheter att finansiera Föreningarna Nordens informationskontor över den nordiska kulturbudgetens dispositionsmedel för 1985 utan framhöll att möjligheterna till finansiering över den allmänna budgeten i stället borde prövas. I augusti 1984 beslöt samarbetsministrarna att finansiera kontorens verksamhet från årsskiftet 1984/85 fram till den 1 juli 1985 och att vidare ekonomiskt stöd inte kunde utgå utan att en evaluering av försöksverksamheten hade ägt rum. Utskottet noterade nu att evalueringsarbetet hade inletts. Utskottet vidhöll sin tidigare

framförda principiella uppfattning att finansieringen av Föreningarna Nordens regionala informationskontor var en nationell uppgift. Utskottet insåg emellertid de svårigheter som förelåg för att omedelbart efter försöksperiodens utgång övergå till nationell finansiering av informationskontoren och var därför berett att förorda en fortsatt nordisk delfinansiering av kontorens verksamhet för en förlängd övergångsperiod på maximalt tre år över Nordiska ministerrådets allmänna budget.

På utskottets förslag antog rådet två rekommendationer. I den ena rekommendationen (nr 11) uppmanades ministerrådet att under en övergångsperiod på maximalt tre år från den 1 januari 1985 delta i finansieringen av Föreningarna Nordens regionala informationskontor. Rekommendationen antogs med 53 röster mot 1. Mot rekommendationen röstade Elver Jonsson.

I den andra rekommendationen (nr 12) hemställdes att de nordiska ländernas regeringar skapar förutsättningar för Föreningen Norden att efter övergångsperiodens utgång bedriva regional informationsverksamhet i därför lämpliga former och lämplig omfattning. Rekommendationen antogs med 58 röster.

Ett medlemsförslag hade väckts om *stöd till Nordiska konstskolan i Karleby*. I medlemsförslaget föreslogs att ministerrådet skulle utreda frågan om kommunens möjligheter till ersättning för specialutbildning av elever från annat nordiskt land och möjligheterna till stöd över den nordiska kulturbudgeten för Nordiska konstskolan i Karleby.

Utskottet fann det mycket positivt att Karleby stad hade tagit initiativ för att utveckla konstutbildningen på regional nivå och att man gått in för att ge utbildningen en nordisk prägel inom den nordiska konstskolan. Skolan var öppen för elever från hela Norden. Utskottet hade funnit det principiellt viktigt att sådana kommuner som erbjöd elever från andra nordiska länder utbildning skulle kunna påräkna ersättning, med hänsyn till att det i annat fall kunde bli till hinder för strävandena att utveckla utbildningssamarbetet på smala områden. Eftersom det inte fanns någon enhetlig praxis i fråga om ersättningen för utbildningskostnaderna, ansåg utskottet, att en utredning borde företas angående enhetliga ersättningsprinciper för kostnader i samband med specialutbildning i annat nordiskt land. Utskottet ansåg det vara till stor fördel för verksamheten vid konstskolan att ett samarbete kunna etableras med nordiskt konstcentrum på Sveaborg. Däremot kunde utskottet inte, med hänsyn till den svåra budgetsituationen inom det nordiska kultursamarbetet och med hänsyn till de prioriteringar utskottet hade fastslagit, förorda ett permanent anslag till Nordiska konstskolan i den nordiska kulturbudgeten.

På förslag av utskottet beslöt rådet anta en rekommendation (nr 14) till Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna att utforma ett enhetligt system för ersättning till kommuner för specialutbildning av elever från annat nordiskt land. Rekommendationen antogs med 47 röster.

Sten Svensson m. fl. hade väckt ett medlemsförslag om *Norden som hemmamarknad för fonogram med nordisk musik*. Utskottet fann det angeläget att man vid sidan av nationella stödåtgärder även inom det nordiska kultursamarbetet fäste ökad uppmärksamhet vid musikens ställning

inom kulturlivet. En förstärkning av insatserna för att utveckla produktionen och distributionen av fonogram inom Norden var av väsentlig betydelse för att hävda den nordiska musikens position, inte minst i ett läge där det internationella musikutbudet blir alltmer framträdande i de nordiska länderna. Utskottet ansåg att man på nordiskt plan framför allt borde vidta åtgärder för att göra nordiska fonogram lättare tillgängliga i Norden. Vid sidan av åtgärder för att förbättra distribution och marknadsföring borde man på nordiskt plan även bidra till förbättrad information om nordisk musik genom utgivning av en nordisk musikkatalog. Utskottet noterade att ett försök med gemensamt uppträdande av nordiska producentföretag för att lansera nordisk musik internationellt hade gett goda erfarenheter med tanke på framtida satsningar på export av nordisk musik. Utskottet ansåg att man borde uppmantra de nordiska producenterna till ökat samarbete internationellt genom att på nordiskt plan vidta åtgärder för att underlätta ett sådant gemensamt uppträdande. Utskottet fann det vidare motiverat att förutsättningarna och formerna för en ökad samordning av produktionen av nordiska fonogram blev föremål för närmare utveckling.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 15) till Nordiska ministerrådet att utge en katalog över nordisk musik, att lägga fram förslag till åtgärder för att förbättra distributionen av nordisk musik inom Norden och utom Norden samt att utreda frågan om ökad samordning av produktionen av fonogram med nordisk musik. Rekommendationen antogs med 62 röster.

Lennart Andersson, Arne Gadd, Paul Jansson, Tyra Johansson, Grethe Lundblad, Gunnar Nilsson, Sture Palm och Bengt Wiklund hade väckt ett medlemsförslag om *ett fredscentrum i Norden*. I medlemsförslaget hemställdes att Nordiska ministerrådet skulle framlägga förslag om ett nordiskt fredsmuseum/fredscentrum i anslutning till planeringen av Nordens institut på Åland.

Utskottet fann det angeläget att fredsfrågorna ägnades uppmärksamhet även inom det nordiska samarbetets ram. Med hänsyn till att Nordiska samarbetskommittén för internationell politik inkl. konflikt- och fredsforskning bedriver en verksamhet som var jämförbar med den som medlemsförslaget syftade till, ansåg utskottet det vara ändamålsenligt att verksamhetsförutsättningarna för den redan befintliga nordiska institutionen på området förbättrades. Utskottet kunde därför inte förorda förslaget om att inrätta ett nordiskt fredsmuseum/fredscentrum på Åland. Huvudsyftet med Nordens institut på Åland som upprättades den 1 januari 1985 var att till ålänningarna förmedla kulturella intryck och impulser från det övriga Norden och att göra den åländska kulturens yttringar kända i det övriga Norden.

Ett särskilt yttrande hade avgivits av Sture Palm som ansåg att, mot bakgrund av den behandling som frågan fått, det var naturligt att den blev föremål för förnyad behandling.

Rådet följde utskottets förslag att inte företa sig något med anledning av medlemsförslaget.

Sture Palm hade ställt en fråga till ministerrådet angående *enhetligt uppträdande av de berörda nordiska länderna om värmland för vinter-OS 1992*. Bakgrunden till frågan var den konkurrenssituation som uppstått

mellan Sverige och Norge om vem som borde stå som värdland för vinter-OS 1992. Av svaret framgick att ministerrådet för sin del inte hade för avsikt att ta något initiativ för att åstadkomma ett samordnat nordiskt uppträdande när det gällde värdland för vinter-OS 1992. Ministerrådet utgick dock ifrån att företrädarna för de olika nordiska länderna skulle diskutera frågan innan beslutet skulle fattas av olympiska kommittén i oktober 1986.

Radio- och TV-samarbetet

Till kulturutskottet hade hänvisats ett meddelande och ett tilläggsmeddelande om rekommendation nr 3/1982 angående *ökat radio- och TV-samarbete i Norden*.

Av ministerrådets meddelande framgick att ministerrådet i sammansättningen industri-, kommunikations- och kulturministrar hade genomfört en studiefas under tiden april 1982–augusti 1984 som led i utvecklingen av ett nordiskt radio- och TV- samt telesamarbete via satellit. En särskild arbetsgrupp med en representant för varje land hade förberett ett beslut av ministerrådet om ett satellitsamarbete samt formerna för detta.

Av tilläggsmeddelandet framgick att de deltagande länderna hade kunnat enas om lämpligheten av att Tele-X-satelliten under en treårig försöksperiod från mitten av 1987 skulle användas för överföringen av TV-program mellan länderna. Vidare hade de deltagande länderna under överläggningarna utarbetat preliminära överenskommelser om programsamarbetets inriktning, fördelning av sändningstid, översättning till grannlandsspråk och rättsliga principer. Vidare framgick att de tekniska frågorna i anslutning till användningen av TV-kapaciteten i Tele-X inte ställde hinder i vägen för en lösning av denna fråga, och att förslag även hade utarbetats om sändningar till och från Island. Förslaget hade utformats så att Danmark skulle ges möjlighet att ansluta sig till projektet. Trots samstämmighet kring huvuddelen av de frågor som aktualiseras av ett satellitsamarbete, hade de deltagande länderna emellertid inte kunnat enas om principerna för beräkningen av kostnaderna för projektet. Något förslag om ökat radio- och TV-samarbete i Norden hade därför inte avgivits till Nordiska rådets 33:e session 1985.

Kulturutskottet beklagade att de deltagande länderna inte, trots tidigare utfästelser, hade lagt fram något förslag angående radio- och TV-samarbete via satellit till sessionen. Utskottet fann alla dröjsmål med att inleda ett radio- och TV-samarbete via satellit beklagliga, dels för att de nordiska ländernas beredskap att möta de kulturpolitiska utmaningarna på detta område ständigt försämrades, dels för att dessa dröjsmål över huvud taget påverkade de nordiska medborgarnas uppfattning om möjligheterna att uppnå konkreta resultat i samarbetet i negativ riktning. Utskottet hade slagit fast att de syften som finns inskrivna i det nordiska kulturavtalet även kunde betjänas av en spridning av ländernas radio- och TV-program via satellit över Norden. Utskottet hade även uttalat att de kulturpolitiska motiven för ett utvidgat nordiskt radio- och TV-samarbete vägde tyngre, ju fler utomnordiska TV-program som genom användning av satellittekniken blev tillgängliga i Norden. Den senaste tidens utveckling på detta område förstärkte enligt

utskottet ytterligare de kulturpolitiska motiven för ett utvidgat nordiskt TV-samarbete.

Utskottet konstaterade att det, fränsett kostnaderna för samarbetet, hade varit möjligt att utarbeta förslag på alla andra för projektet väsentliga punkter. Utskottet ansåg därför att ytterligare ansträngningar måste göras för att utarbeta ett förslag, som kunde accepteras av alla parter, angående kostnaderna för och finansieringen av projektet. De deltagande ländernas regeringar borde visa den politiska vilja som behövdes för att ett radio- och TV-samarbete via satellit skulle bli verklighet.

Utskottet förutsatte att ett slutligt förslag om radio- och TV-samarbetet via Tele-X i brådsakande ordning utarbetades och att ett sådant förslag förelades Nordiska rådet senast den 15 maj 1985. Utskottet förutsatte vidare att förslaget även skulle innehålla uppgifter om hur programservicen till Island kunde genomföras, att förslaget beaktade det kommande ljudradiosamarbetet och att man i förslaget utgick från att samarbetet var avsett att bli permanent. Utskottet anslöt sig till det i tilläggsmeddelandet redovisade önskemålet om dansk medverkan i samarbetet. Principiellt ansåg utskottet att förslag som gällde en fråga av den storleksordning som ett radio- och TV-samarbete via satellit utgjorde borde behandlas vid Nordiska rådets session. Med hänsyn till att arbetet nu i första hand inriktas på en försöksperiod och att frågan hade utretts under en lång tid föreslog utskottet emellertid att Nordiska rådets presidium, för att ytterligare dröjsmål i handläggningen av denna fråga inte skulle uppstå, borde bemyndigas att, på förslag av kulturutskottet, avge rådets yttrande över förslaget till Nordiska ministerrådet.

En av utskottets finländska medlemmar hade reserverat sig mot utskottets betänkande över meddelandet. Utskottets förslag till betänkande antogs av rådet med 62 röster mot 1. 2 medlemmar avstod från att rösta.

Statsrådet Bengt Göransson svarade på en fråga angående vilka åtgärder ministerrådet avsåg att vidta för att *intensifiera det nordiska samarbetet på videogramområdet*. Avsvaret framgick att samarbetet på videogramområdet bereddes av ministerrådets arbetsgrupp för kultur- och massmediefrågor. Bland de uppgifter ministerrådet hade anvisat medel för inom ramen för kultur- och massmediegruppens arbete under 1985 var bl. a. frågan om att utreda förutsättningarna för en begränsad försöksverksamhet med videogramdistribution genom t. ex. Nordens hus i Reykjavik och Tórshavn samt några kommuner i Finland och Sverige. Avsikten med denna begränsade försöksverksamhet var att undersöka intresset för ett samarbete och behovet av mer långsiktiga insatser. I det fortsatta arbetet med ett eventuellt nordiskt samarbete på videogramområdet borde särskild uppmärksamhet ägnas videogram för döva, en verksamhet som i Sverige bedrevs med särskilt statligt stöd. En produktion av videogram på teckenspråk kunde vara ett lämpligt samarbetsområde.

På en fråga om vilka åtgärder regeringarna i Finland och Sverige avsåg att vidta för att *möjliggöra vidaresändning av Finlands TV-program i Stockholmsområdet* via en länkförbindelse svarade statsrådet Bengt Göransson, att den svenska regeringen hade för avsikt att pröva hur etersändningar av finska TV-program i Sverige kunde arrangeras. Med hänsyn till tillgängligt

frekvensutrymme och de olika önskemål om utnyttjande som restes, måste emellertid eventuella sändningar begränsas till en TV-kanal. För att alla Sverigefinnar, alltså inte bara de som bor i Stockholmsområdet, skulle kunna nås av TV-program på finska var det viktigt att programsamarbetet via Tele-X kom till stånd. Ett beslut i den frågan hade därför ett naturligt samband med åtgärder i Sverige i form av särskilda etersändningar.

Statsrådet Bengt Göransson svarade på en fråga angående vilka åtgärder den svenska regeringen ämnade vidta för att upprätthålla den nuvarande verksamheten med *finskspråkiga radionsändningar i Sveriges lokalradio*. Av svaret framgick att frågan om lokalradions finskspråkiga sändningar nu var aktuell med anledning av att riksdagen för ett år sedan beslutat om en besparing för Sveriges Radio-koncernen om 50 milj. kr. Denna besparing skulle beröra alla bolag inom koncernen och all slags programverksamhet. Vilka ambitioner som på längre sikt skulle gälla för program till minoritetsgrupperna i Sverige skulle tas upp till diskussion i den parlamentariska beredning som nysbörjat sitt arbete med sikte på ett nytt avtal mellan staten och Sveriges Radio den 1 juli 1986. Statsrådet Göransson underströk dock att det i den programverksamhet som bedrevs både inom lokalradioföretaget och i de andra bolagen inom Sveriges Radio fanns en stark ambition att värna om språkliga minoriteter.

D.2.3 Social- och miljöutskottet

Utskottet har under tiden efter 32:a sessionen ägnat en stor del av sin verksamhet åt arbetsmarknadsfrågorna inom ramen för ett ministerrådsförslag om ett reviderat nordiskt samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet. Utskottet tillmäter förslaget om en harmoniserad miljölagstiftning i de nordiska länderna stor framtida betydelse. Narkotikafrågorna har även under denna period varit föremål för utskottets behandling. En rekommendation antogs vid 33:e sessionen om en nordisk handlingsplan mot narkotika.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Arne Andersson (m), Rune Gustavsson (c) och Grethe Lundblad (s).

Möten

Utskottet har hållit möten den 21–22 augusti 1984 i Borgå, den 23 augusti i Tavastehus, den 11 september i Stockholm, den 13 november i Helsingör, den 31 januari 1985 i Stockholm, den 8 februari i Oslo samt den 4 och 5 mars i samband med rådets session i Reykjavik. Vid Tavastehusmötet höll utskottet överläggningar med socialministrarna och vid Helsingörsmötet med arbetsmarknadsministrarna. Ministermötena hade förberetts av två arbetsgrupper

Redog. 1985/86:4 inom utskottet. Arbetet med ett reviderat nordiskt samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet utgjorde ämnet för mötet med arbetsmarknadsministrarna. Ett ministerrådsförslag i frågan utgjorde ett av de viktigaste sakområdena inför 33:e sessionen.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Social- och miljöutskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* att den allra största delen av utskottets arbetsområde numera täcks av samarbetsprogram antagna av ministerrådet. Denna utveckling sågs med tillfredsställelse samtidigt som det noterades att allt fler nya frågor var av tvärfacklig karaktär och därför inte rymdes i sin helhet inom ett av samarbetsprogrammen. Denna tvärfackliga karaktär utmärkte i synnerhet frågan om "Nordiskt medborgarskap". Arbetet med nordiskt medborgarskap avsåg att fylla de nordiska avtalen med ett reellt innehåll till gagn för människorna i Norden. Utskottet såg positivt på ministerrådets arbete med en rättighetskatalog, "Codex Nordicus", som ett första steg i detta arbete.

Under avsnittet arbetsmarknad underströk utskottet att sådana arbetsmarknadspolitiska åtgärder och projekt, som kunde bidra till att öka flexibiliteten och rörligheten och till att dämpa de ogynnsamma följderna av ökade omställningskrav på arbetsmarknaden, borde prioriteras. Utskottet noterade med tillfredsställelse att prioritet gavs åt åtgärder för att öka arbetsförmedlingens effektivitet och ansåg att arbetsmarknadssamarbetet borde intensifieras bl. a. genom utökad användning av datateknik i arbetsförmedlingen. Förslaget om en nordisk databank för lediga platser borde tas upp till prövning. Utskottet förväntade sig att åtgärder skulle vidtas mot bakgrund av den utredning som ministerrådet företagit om entreprenadföretagens verksamhet. Utskottet, som under senare år prioriterat frågor rörande ungdomsarbetslösheten, hälsade med tillfredsställelse att ungdomsarbetslösheten särskilt uppmärksammats av ministerrådet och pekade bl. a. på samarbetsprojektet SKOLARB som avsåg en fördjupad analys av de grundläggande problem som försvårar de ungas övergång från utbildning till arbetsliv.

Såvitt gällde arbetsmiljöområdet vidhöll utskottet sin tidigare uppfattning att en nordisk arbetsmiljökonvention vore lämplig som en ram för det nordiska samarbetet på arbetsmiljöområdet liksom fallet redan var på arbetsmarknadsområdet och det sociala trygghetsområdet. Ministerrådet hade tidigare avvisat tanken på en sådan konvention med hänvisning till nationella särförhållanden och olika bestämmelser, som enligt ministerrådets uppfattning skulle få utformas så allmänt att de i praktiken inte skulle bidra till ett djupare eller bredare praktiskt samarbete än det som redan bedrevs. Utskottet uttalade sin tillfredsställelse med de resultat som uppnåtts på områdena yrkeshygieniska gränsvärden och beträffande rådets rekommendation nr 18/1980 om arbetsmiljörisker i samband med graviditet. Utskottet såg med intresse på arbetet på det relativt nya projektområdet

psyko-sociala belastningar, där bl. a. datateknikens inverkan på arbetsmiljön hade en central plats. Inrättandet av den nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet ansågs ha förbättrat förutsättningarna för långsiktig planering och utveckling inom arbetsmedicin, yrkeshygien och företagshälsövård.

Under avsnittet socialpolitiskt samarbete noterades bl. a. ministerrådets projekt "Hälsofostran i Norden", som ansågs ligga väl i linje med utskottets flera gånger uttalade önskemål angående konkret samarbete på friskvårdens område. Utskottet upprepade sitt tidigare uttalade stöd för det värdefulla samarbete som bedrivs inom Nordiska läkemedelsnämnden, bl. a. om läkemedelsstatistik och nordiska riktlinjer för registreringsansökningar. Vidare uppmärksammades projektet "Åtgärder inom service- och bostadssektorn för äldre", där de äldres möjligheter att bo kvar i egna bostäder är en central fråga.

Genom att datateknik utnyttjas i handikappsamarbetet dels genom det datorbaserade nordiska hjälpmedelsregistret, dels genom att stora medel ur ministerrådets reserv för datateknologi avsattes för ett projekt för utveckling av databaserade handikapphjälpmedel, kunde handikappområdet enligt utskottet ha förutsättning att bli en expansiv sektor för nordisk industri. Utskottet uttalade sin tillfredsställelse över att ett nordiskt utbildningscenter för dövblind personal inrättats som permanent institution under Nordiska nämnden för handikappfrågor.

Under avsnittet miljövärd understödde utskottet starkt statsministrarnas uttalande i december 1984 med uppmaning till den brittiska regeringen att ansluta sig till det nordiska förslaget om en 30-procentig minskning av svavelutsläppen. Vidare återopades de nordiska statsministrarnas uttalande vid samma tidpunkt om en förhoppning att så många länder som möjligt skulle införa blyfri bensin snarast och i god tid före år 1989. Utskottet ansåg att de nordiska länderna borde förverkliga de uttalade intentionerna om blyfri bensin. I anslutning till frågor om produktkontroll pekade utskottet på problemen kring de alltmer uppmärksammade allergierna som ett typiskt exempel på ett tvärfackligt projekt som berörde miljö-, hälsovårds- och livsmedelsområdena.

I sina kommentarer till jämställdhetsavsnittet noterade utskottet att det nordiska jämställdhetssamarbetet under 1986-1988 skulle koncentreras till projekt rörande jämställdheten i arbetslivet. Ett viktigt projekt var ett s. k. tvärsektorielt nätverksprojekt för att pröva olika modeller för att bryta den könsegregerade arbetsmarknaden i en region i vart och ett av de nordiska länderna. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att 1983 inleddes ett forskningsprojekt, "Kvinnor i politiska beslutsprocesser", som beräknades vara avslutat under första delen av 1985. Resultatet skulle presenteras i form av en handbok för kvinnliga politiker på samtliga nordiska språk samt i en bok med intervjuer med 35 kvinnliga politiker. Mot bakgrund av en kartläggning av samtliga ämbetsmannakommittéers insatser på jämställdhetsområdet ansåg utskottet att möjligheten att engagera fler ämbetsmannakommittéer än jämställdhetskommittén i aktivt jämställdhetsarbete borde tas till vara. Ministerrådet borde rikta en uppmaning till regeringarna att medverka till en jämnare könsässig fördelning i nordiska ämbetsmanna-

kommittéer m. fl. organ. Utskottet kommenterade också ministerrådets förberedelse inför FN:s kvinnokonferens i Nairobi 1985 och efterlyste en nordisk rapport innehållande en värdering av hur långt Norden kommit och i vad mån dess erfarenheter kunde vara vägledande för andra länder.

Beträffande samarbetet på livsmedelsområdet uttalade utskottet sin tillfredsställelse över att en kartläggning företagits angående hälsomässiga och administrativa problem i anslutning till import, marknadsföring och kontroll av hälsoprodukter. Förhållandet kost/hälsa var ett forskningsområde som med fördel kunde tas upp på nordiskt plan. Samarbetet för att kartlägga befolkningens kostvanor i Norden borde fullföljas genom projekt om friskvård, hälsokost m. m. Vidare borde arbetet intensifieras med att kartlägga sådana bestämmelser m. m. på livsmedelsområdet, som kunde innebära handelshinder.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande med 67 röster. En medlem avstod från att rösta.

Social- och hälsovård

I ett medlemsförslag hade Elver Jonsson tillsammans med en norsk rådsmedlem hemställt om olika åtgärder mot drogmissbruk i trafiken.

Utskottet ansåg det tveksamt om det var möjligt, som det föreslagits i medlemsförslaget, eller ens önskvärt att fastställa en koncentrationsgräns för andra droger efter samma modell som promillegränserna för alkohol. Bl. a. skulle såsom många remissinstanser påpekat en indirekt verkan kunna bli att en viss mängd narkotika i kroppen som låg under gränsvärdet upplevdes som acceptabel. Utskottet tillstyrkte däremot medlemsförslagets två andra yrkanden, nämligen att låta utreda omfattningen av drogproblemet i trafiken i de nordiska länderna och att utveckla metoder för snabb och effektiv analys av förekomsten i organismen av narkotika såsom cannabis och andra medel som verkar på det centrala nervsystemet.

Rådet antog en rekommendation till ministerrådet (nr 22) i enlighet med utskottets förslag. Rekommendationen antogs med 66 röster.

Ministerrådet hade framlagt ett förslag om en *nordisk handlingsplan mot narkotika*.

Utskottet ansåg att ministerrådsförslaget innehöll många värdefulla konkreta förslag till insatser som hade förutsättningar att medverka till en varaktig förbättring av narkotikasituationen i Norden men ansåg att dess genomslagskraft i opinionen skulle vinna på en mer uttalad politisk viljeinriktning. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att handlingsplanen tog sin utgångspunkt i målsättningen att göra Norden till ett narkotikafritt område. Utskottet saknade synpunkter på rådets rekommendation om en utredning om förutsättningarna för ett gemensamt data- och informationssystem för att få ett bättre beslutsunderlag för att bekämpa narkotikaproblemen. En ökad användning av datateknik torde medföra sådana effektivitetsvinster att denna möjlighet borde undersökas. Med tillfredsställelse noterades att utvecklingen av otraditionella spaningsmetoder för att skaffa bevis mot huvudmännen i narkotikahandeln skulle följas noga bl. a. för att tillse att berättigad hänsyn togs till rättssäkerheten.

Utskottet konstaterade att ministerrådet knappast ansåg det realistiskt att lagstiftning och praxis skulle kunna bli likartad i Norden, vilket avvek från rådets yrkande i tidigare rekommendation. Utskottet fann förslaget om ett intensifierat nordiskt samarbete inom informationssektorn positivt och pekade här bl. a. på skolans betydelse och på samverkan med frivilliga organisationer och föräldragrupper. Det ansågs naturligt att forskningssamarbetet fortsatt förankrades i Nämnden för alkohol- och drogforskning. Utskottet underströk starkt betydelsen av att de nordiska länderna samordnade sin politik inom internationella organ och att denna del av arbetet gavs hög prioritet inom nordiska kontaktmannautskottet för narkotikaproblem.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 23) till ministerrådet att fastställa *en handlingsplan mot narkotika* i enlighet med ministerrådsförslaget B 57/s med beaktande av de synpunkter som framförts av social- och miljöutskottet. Rekommendationen antogs med 56 röster.

Rune Gustavsson hade ställt en fråga om vilka åtgärder ministerrådet hade vidtagit för att åstadkomma en enhetlig rättstillämpning i de nordiska länderna vad gällde innehav av *narkotika* och om ministerrådet ansåg att samarbetet mellan tull- och polismyndigheter intensifierats på sådant sätt som rådet rekommenderat. Av svaret framgick att ministerrådet ansåg att det för närvarande inte fanns möjligheter att nå fram till en helt likartad lagstiftning och rättspraxis i Norden, men att ministerrådet arbetade för att på längre sikt minska existerande olikheter. Såvitt gällde tull- och polissamarbetet besvarades frågan jakande med hänvisning bl. a. till ministerrådets förslag om ett handlingsprogram mot narkotika.

Rune Gustavsson hade även ställt en fråga till ministerrådet angående *färdtjänstservice för handikappade* med anledning av en tidigare rådsrekommendation i ämnet. Frågan besvarades med att ministerrådet skulle verka för att de enskilda länderna vid utbyggnad av den nationella färdtjänsten planerade verksamheten så att man inte försvårade utvecklandet av de samnordiska färdtjänsterna.

Statsrådet Sigurdsen besvarade på ministerrådets vägnar en fråga från en finländsk rådsmedlem och psykiater om *missbruket av psykiatin* i Norden. Statsrådet hänvisade till att utvecklingen inom den psykiatriska vården gick mot allt öppnare vårdformer inte minst tack vare nya och bättre läkemedel. Vidare framhöll statsrådet att stor vikt lades vid att avdramatisera frågan kring psykisk ohälsa och att demokratisera vården.

En fråga hade ställts av Arne Andersson om ministerrådets åtgärder med anledning av en rekommendation om förbättrade förhållanden för de genom trafikolyckor *hjärnskadades ställning*. Av svaret framgick att frågan enligt ministerrådets mening inte hade så tungt vägande nordiska aspekter att det motiverade samnordiska aktiviteter utöver informationsutbyte. Arne Andersson var kritisk till svaret och hänvisade till att rekommendationen antagits av en enhällig rådsförsamling på grundval av ett positivt remissmaterial.

Nordiska ministerrådet hade överlämnat ett förslag till *reviderat samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet*. Ministerrådsförslaget var att betrakta som ett aktionsprogram som följde upp den principöverenskommelse om gemensam nordisk arbetsmarknad som trädde i kraft 1983 efter en revidering av den ursprungliga 1954 års överenskommelse.

Utskottet var i stort positivt till förslaget och välkomnade den klara viljeyttringen i samarbetsprogrammet om att en reduktion av arbetslöshetens omfattning gavs högsta prioritet i alla länderna i överensstämmelse med målet att hålla fast vid den fulla sysselsättningen. Utskottet underströk att datatekniken, som ofta nämndes som ett hot mot sysselsättningen, kunde ha positiva effekter bl. a. genom att användas för att öka decentraliseringen av produktion och administration. Utskottet framhöll i olika sammanhang i sina kommentarer till programmet att de äldre, som utgör en stigande andel av arbetskraften, borde ses som en resurs och inte som en belastning. I avsnittet om arbetsmarknadspolitikens uppgifter anförde ministerrådet, att huvudinsatsen för att skapa full sysselsättning måste göras nationellt och att ett ökat nordiskt samarbete kunde vara ett viktigt bidrag till den nationella insatsen. Utskottet fann att detta i och för sig var en adekvat beskrivning av dagsläget men att den föreföll något blygsam som beskrivning av målsättningen för det nordiska samarbetet på området. Utskottet underströk också vad det framhållit i andra sammanhang inför arbetsmarknadsministrarna, nämligen att målsättningen för arbetsmarknadspolitikerna måste vara att maximera sysselsättningen, inte bara att minimera den öppna arbetslösheten. Utskottet hade i samband med budgetprogrammet för 1986 noterat att de av ämbetsmannakommittén prioriterade huvudområdena i budgetprogrammet i stort sammanföll med de viktigaste delarna i samarbetsprogrammet. Utskottet ansåg det viktigt att resurser nu satsades på det nya reviderade samarbetsprogrammet för att det skulle kunna få god effekt i praktiken och skulle därför tillstyrka budgetprogrammet.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 20) till ministerrådet att fastställa ett reviderat samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet med beaktande av de synpunkter som framförts av social- och miljöutskottet, att ställa tillräckliga ekonomiska och personella resurser till förfogande för samarbetsprogrammets genomförande samt att kontinuerligt och i fortlöpande samverkan med Nordiska rådets organ och berörda parter vidareutveckla och fördjupa det nordiska samarbetet på arbetsmarknadsområdet.

Rekommendationen antogs med 52 röster. En medlem avstod från att rösta.

Paul Jansson och Grethe Lundblad hade tillsammans med rådsmedlemmar från övriga länder föreslagit att rådet skulle rekommendera ministerrådet att utreda hur *stöd och hjälp till utförsäkrade arbetslösa* borde kunna utformas på den nordiska arbetsmarknaden.

Utskottet konstaterade att i det framlagda förslaget till revidering av 1976 års överenskommelse om förmåner vid arbetslöshet inte angavs hur utförsäkrade skulle få sin försörjning. Även under den nu rådande besvärliga

sysselsättningssituationen var arbetslöshetssiffrorna i flera av de nordiska länderna betydligt lägre än i de flesta andra jämförbara länder. Denna framgångsrika politik torde enligt utskottet ha medfört att problemet långtidsarbetslöshet hittills inte uppmärksammats i Norden. När långtidsarbetslösheten ökade och arbetslösheten t. o. m. permanentades för vissa grupper, aktualiserades problem som inte torde ha förutsetts när försäkringsystemen i Norden byggdes upp. Det var därför motiverat, ansåg utskottet, att problemet med arbetslöshetsförsäkring/socialförsäkring och andra stödformer togs upp på politisk nivå. Mot bakgrund av den nordiska arbetsmarknadsöverenskommelsen fann utskottet att detta borde ske på nordiskt plan.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 21) i enlighet med medlemsförslagets yrkande. Rekommendationen antogs med 65 röster. En medlem avstod från att rösta.

Miljövård

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Lennart Andersson och Tyra Johansson om en övergripande nordisk *ramlagstiftning på miljöskyddsområdet*.

Utskottet noterade att de nordiska länderna genom Helsingforsavtalet och miljöskyddskonventionen åtagit sig att verka för harmonisering av miljöskyddslagstiftningen. Likheter i miljö och ambitionsnivå gjorde detta till en naturlig strävan. Även om utskottet var medvetet om de svårigheter som fanns för att uppnå en harmoniserad ramlagstiftning på miljöskyddsområdet i Norden, ansåg utskottet att en harmonisering av regelsystemen skulle ha stort värde inte minst för att åstadkomma likartade konkurrensförutsättningar i Norden och därmed bidra till utvecklingen av Norden som hemmamarknad. En samordning av de nordiska reglerna skulle också tjäna som en förebild i strävandena att på internationellt plan få till stånd så långtgående ansvarstagande som möjligt på miljöskyddsområdet och ett stöd för hävdandet av nordiska ståndpunkter i sådana sammanhang.

Rådet beslöt på utskottets förslag att rekommendera ministerrådet att genom en parlamentariskt förankrad kommitté utreda möjligheterna för en mer omfattande harmonisering av de nordiska ländernas lagstiftning på miljöskyddsområdet. Rekommendationen (nr 24) antogs med 54 röster.

Jämställdhet

Finländska medlemmar i rådet hade väckt ett medlemskrav om *minskande av rollbundenheten inom utbildning och yrkesval* i de nordiska länderna.

Utskottet noterade att samtliga remissinstanser var positiva till medlemsförslagets syfte, dvs. att främja åtgärder för att utbildning och yrkesval i mindre grad än för närvarande skulle baseras på traditionella könsroller. Insatser borde sättas in långt tidigare än i grundskolan, eftersom attityder och värderingar i stor utsträckning grundlades på ett tidigt stadium i individens liv. Utskottet uppehöll sig särskilt vid flickors begränsade yrkesval och ansåg att kvinnliga lärare borde få särskilda möjligheter till fortbildning på icke-traditionella ämnesområden, framför allt inom tekniska ämnen. För att

Redog. 1985/86:4 åstadkomma förändringar beträffande de inrotade könsrollerna i skolan ansåg utskottet att rådet borde uttala som sin mening till ministerrådet, att all skolpersonal i såväl grundutbildning som fortbildning skulle ges kunskaper om jämställdhetsfrågor. Utskottet erinrade här om att flickor i större utsträckning gick till allmänbildande gymnasielinjer än pojkar, som i ett tidigare skede valde yrkesförberedande linjer. En jämnare fördelning av linjeval torde ge ett mer självständigt yrkesval. Även läromedlen borde granskas från jämställdhetssynpunkt.

På utskottets förslag beslöt rådet anta en rekommendation (nr 25) till ministerrådet att genomföra lämpliga åtgärder för att minska rollbundenheten inom utbildning och yrkesval i de nordiska länderna. Rekommendationen antogs med 54 röster mot 2. En medlem avstod från att rösta.

Statsrådet Gradin besvarade på ministerrådets vägnar en fråga från en finländsk rådsmedlem om uppföljningen av verksamhetsprogrammet för slutkonferensen under *FN:s kvinnodecennium*. De nordiska jämställdhetsministrarna var överens om att uppföljningen av handlingsprogrammet, som nu avsåg andra hälften av FN:s kvinnoår, skulle fortsättas efter FN:s kvinnokonferens i Nairobi i år. Utvecklingsländernas ställningstagande avvaktades i första hand.

"Codex Nordicus"

En finländsk rådsmedlem hade ställt en fråga om ministerrådets initiativ för att få till stånd en regelsamling, "Codex Nordicus", om *nordiska medborgares rättigheter* vid bosättning och vistelse i annat nordiskt land. Statsrådet Lundkvist svarade på ministerrådets vägnar att ett utredningsarbete pågick med sikte på att till råds-sessionen 1986 lägga fram en översikt över nuläget och ett underlag för fortsatt reformverksamhet. Statsrådet Gradin kompletterade diskussionen med bl. a. upplysningar om det nordiska migrations-samarbetet, som enligt statsrådet borde ges ökad uppmärksamhet.

D.2.4 Trafikutskottet

Trafikutskottet har under tiden mellan sessionerna arbetat med uppföljningen av nordiskt trafiksäkerhetsår 1983. Vidare har arbetet inriktats på förberedelse för att i ökad utsträckning arbeta med data- och telekommunikationsfrågor.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Karl-Erik Häll (s), Per Petersson (m) och Bengt Wiklund (s).

Utskottet har hållit möten den 18–20 juni 1984 i Reykjavik, den 13 november i Helsingör, den 28–29 januari 1985 i Stockholm, den 11 februari i Arlanda och den 3–5 mars i samband med rådets 33:e session i Reykjavik.

Vid junimötet överlade utskottet med företrädare för Iceland Air och isländska luftfartsstyrelsen bl. a. om inrikesflyget i Island. I Helsingör fördes överläggningar med de nordiska trafikministrarna om bl. a. datakommunikationer och avgifter på landsvägstrafiken. I samband med januarimötet i Stockholms besöktes Ericssonkoncernen. Vid februarimötet i Arlanda behandlades utskottets yttrande över ministerrådets förslag om ekonomisk utveckling och full sysselsättning.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Utskottet konstaterade inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse* att årets berättelse avsåg åtgärder och initiativ som redan genomförts eller som beslutats medan planerna för det framtida arbetet behandlades i ministerrådets budgetförslag. Sakunderlaget för utskottets betänkande hade därmed undergått en väsentlig förändring och blivit betydligt mer begränsat.

Beträffande behovet av en bättre rapportering av samarbetet på transportområdet och dess finansiering återkom utskottet till sina tidigare synpunkter och hemställde att ministerrådet skulle se över transportöverenskommelsen i syfte att få fram en helhetsrapportering. Samtidigt noterades att ett viktigt steg mot en helhetsredovisning av alla nordiska aktiviteter på kommunikationsområdet tagits genom att redogörelse för verksamheten inom flera nordiska organ på transport- och kommunikationsområdet förts in i berättelsen.

Utskottet noterade med tillfredsställelse att frågor om data- och telekommunikationer utgjorde det centrala temat under avsnittet transport och kommunikation i berättelsen. Detta konstaterande gjordes mot bakgrund av de intensiva diskussioner som pågått inom utskottet om dess roll när det gäller nordiskt samarbete rörande data- och telekommunikationer. Utskottet underströk att ministerrådet borde prioritera projekt som handlade om datakommunikation och modern telekommunikation.

Värdet av den verksamhet som bedrivs inom Nordiska kommittén för transportforskning (NKTF) framhölls av utskottet som vid flera tillfällen tidigare föreslagit att kommittén borde få en självständigare status.

Inom projektverksamheten har tidigare en stor del av Nordiska ämbetsmannakommitténs för transportfrågor (NÄT) verksamhet präglats av tekniska projekt. Utskottet noterade nu att tyngdpunkten i projektverksamheten målmedvetet flyttats till mera transportekonomiska och datateknologiska frågor.

Mot bakgrund av att en ny större vägförbindelse mellan Sverige och Norge öppnades hösten 1984 och att vissa problem i flygförbindelserna i norr tagits upp vid mötet i november mellan presidiet och samarbetsministrarna

Redog. 1985/86:4 efterlystes en redogörelse för dessa frågor i berättelsen.

Under avsnittet trafiksäkerhet uppehöll sig utskottet vid verksamheten inom Nordiska trafiksäkerhetsrådet (NTR) och dess diskussioner om målsättningar för trafiksäkerhetsarbetet. Utskottet ansåg att ministerrådet ytterligare borde intensifiera arbetet med att öka trafiksäkerheten i Norden. Den negativa inverkan som narkotikan och vissa läkemedel har på trafiksäkerheten borde enligt utskottets uppfattning särskilt beaktas. I anslutning till de övergripande redogörelserna för trafiksäkerhetsarbetet framhölls betydelsen av den nationella uppföljningen av genomförda undersökningar och att ministerrådets beslut effektuerades.

Beträffande turistfrågorna noterades verksamheten inom ministerrådets turistutskott och inom Nordiska turistrådet. Trafikutskottet konstaterade med tillfredsställelse att turistutskottet i sin framtida verksamhet skulle komma att lägga ökad vikt på området kultur och turism liksom på området turismen/konsumenten. Utskottet ansåg att ministerrådet borde vidta åtgärder för att öka turismnäringens utvecklingsmöjligheter i Norden och därvid särskilt beakta att marknadsföringen bedrevs på ett sådant sätt att miljöhänsyn och rekreationsmöjligheter tillvaratogs. Utskottet erinrade också om den positiva inställning som ministerrådet/trafikministrarna vid ett möte med trafikutskottet i november 1984 hade haft till frågan om billiga ungdomsresor. Utskottet hemställde därför att ministerrådet skulle verka för att nordisk ungdom fick möjlighet att resa inom Norden så billigt att ungdomen verkligen motiverades att välja Norden som sitt resmål.

Rådet antog utskottets förslag till yttrande med 50 röster.

Handelssjöfart

I ett medlemsförslag, som väckts bl. a. av Rune Gustavsson, Gunnel Jonäng och Karin Söder, hemställdes om *ökat nordiskt samarbete beträffande handelssjöfarten*.

Trafikutskottet ansåg det viktigt att man inom Norden samordnade forskning inom detta område för att undgå dubbelarbete och i syfte att komma fram till sådana sjöfartsteknologiska och driftsekonomiska lösningar som kunde stärka den nordiska handelssjöfarten. Erfarenheterna hade visat att de nordiska länderna genom gemensamt uppträdande i internationella organ hade en betydligt större genomslagskraft än när länderna uppträdde enskilt. När det gällde förslagets del om ett gemensamt nordiskt forum för sjöfartspolitiska frågor hade remissorganen olika uppfattningar. Bl. a. åberopades att det redan fanns ett effektivt samarbete inom Norden. Trots detta ansåg utskottet att frågan borde utredas bl. a. mot bakgrund av att arbetstagarna inte fanns representerade inom det befintliga samarbetet.

På förslag av trafikutskottet antog rådet en rekommendation (nr 9) till ministerrådet att inom Norden samordna och stimulera forskning och utveckling av sjöfartsteknologiska och övriga driftsekonomiska vinningar för utvecklandet av en konkurrenskraftig nordisk handelssjöfart, att verka för ett enhetligt nordiskt uppträdande internationellt i frågor av gemensamt nordiskt intresse inom handelssjöfarten samt att utreda behovet av ett

gemensamt nordiskt forum för samordning och utveckling av sjöfartspolitiska frågor.

Redog. 1985/86:4

Rekommendationen antogs med 53 röster. En medlem avstod från att rösta.

Transportstatistik

Av meddelandet om rekommendation nr 11/1980 angående uppdatering av NORDTRANS-statistiken och produktionen av löpande *nordisk transportstatistik* framgick att en uppdatering av tidigare transportstatistiska publikationer gjorts och redovisats i publikationen *Transportarbetet i Norden 1960–83*. Vidare hade NÄT och NKTF beslutat att en uppdatering av nordisk transportstatistik skulle ske med två till tre års mellanrum. Mot bakgrund av detta beslutade rådet på trafikutskottets förslag anse rekommendationen slutbehandlad.

Namnbyte

Vid sessionen i Reykjavik beslutades även att trafikutskottet skall byta namn till kommunikationsutskottet.

D.2.5 Ekonomiska utskottet

Utskottets arbete har under året till stor del präglats av ministerrådets handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Utskottet har anordnat hearings med en rad internationella och nordiska organ för att orientera sig i aktuella frågor.

Medlemmar

Svenska medlemmar i utskottet har varit Arne Gadd (s), Paul Jansson (s), Gunnar Nilsson (s) (ordförande), Sten Svensson (m), Karin Söder (c), Bengt Westerberg (fp) (fr. o. m. 4 oktober 1984) och Ola Ullsten (fp) (t. o. m. 3 oktober 1984).

Gunnar Nilsson har varit utskottets ordförande. I utskottets niomannakommitté har från svensk sida ingått Gunnar Nilsson och Sten Svensson.

Möten

Utskottet har hållit möten den 8–9 augusti 1984 i Skövde och Mariestad, den 13–14 november i Helsingör, den 31 januari–1 februari 1985 i Stockholm, den 15 februari i Oslo samt den 4–5 mars i samband med sessionen i Reykjavik. Dessutom har niomannakommittén sammanträtt den 18 september 1984 i Esbo och den 23 januari 1985 i Helsingfors.

Vid augustimötet fick utskottet bl. a. en orientering om ministerrådets

Redog. 1985/86:4 arbete med ett handlingsprogram på jord- och skogsbruksområdet samt om en handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Vid novembermötet mötte utskottet representanter för Nordiska ekonomiska forskningsrådet, de nordiska industriförbundens samarbetsorgan, Nordens fackliga samorganisation samt representanter för ministerrådet (finansministrarna).

I januari träffade utskottet representanter för de nordiska arbetsgivarföreningarna. Vidare presenterades det slutliga ministerrådsförslaget till handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Den gemensamme nordiske representanten i IMF:s styrelse redogjorde vid februarimötet i Oslo för bankens verksamhet. Utskottet träffade då även representanter för Nordiska Investeringsbanken och Nordiska projektexportfonden.

Behandlade saker

Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Ekonomiska utskottet noterade inledningsvis i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse* att 1984 hade präglats av en förbättring i den internationella konjunkturen men att uppgången inte varit tillräckligt omfattande för att reducera arbetslösheten. Denna låg fortfarande på en relativt hög nivå i alla nordiska länder utom Island. I november 1984 var sammanlagt 618 000 personer registrerade som arbetslösa i Norden. Utskottet framhöll dock svårigheterna att finna jämförbara tal beträffande arbetsmarknadssituationen i de nordiska länderna och hemställde till ministerrådet att intensivifiera arbetet med att framställa en mer jämförbar arbetsmarknadsstatistik.

Utskottet konstaterade att det nordiska samarbetet i internationella organisationer stadigt hade utvecklats. Detta såg utskottet som mycket positivt och uppmanade regeringarna att vidareutveckla samarbetet speciellt inom OECD och att undersöka möjligheterna att låta Norden genom en gemensam representant bli representerat vid toppmötet mellan de sju stora industriländerna inom OECD.

Beträffande det finans- och valutapolitiska samarbetet förordade utskottet bl. a. en intensivifiering av samarbetet på det valutapolitiska området. Utskottet hade vid flera tidigare tillfällen behandlat frågan och bl. a. framhållit värdet av konsultationer mellan länderna före beslut om ändringar av valutakurserna.

Utskottet noterade beträffande det industripolitiska samarbetet bl. a. att handlingsplanen på datateknologiområdet skulle komma att förverkligas under 1985. I en kommentar till programmet för teknisk forskning och utveckling noterade utskottet med tillfredsställelse att ministerrådet var berett att ställa nödvändiga resurser till disposition så att hela programmet kunde genomföras. Det tekniska FoU-programmet skulle enligt utskottets uppfattning komma att bli ett viktigt bidrag till att stimulera innovationsverksamhet inom nordiskt näringsliv.

Ministerrådets hantering av frågan om en genomgång av de nordiska ländernas lagstiftning om företagsbeskattningen kritiserades av utskottet, som uttalade en förhoppning om att den planerade utredningen skulle kunna

genomföras under 1985. Avsikten med utredningen var att förbättra möjligheterna för företagsetableringar över gränserna i Norden.

Under avsnittet om energipolitiken framhöll utskottet att även om ministerrådet tagit många intressanta och lovvärda initiativ under 1984 hade Nordiska rådets initiativ ändå inte följts upp på ett tillfredsställande sätt. Initiativen på det energipolitiska området borde enligt utskottet i högre grad än tidigare formaliseras. Planerna borde revideras och samlas i ett dokument i form av ett ministerrådsförslag till sessionen 1986.

Beträffande det nordiska samarbetet med olja och gas ansåg utskottet att detta inte enbart borde knytas till förekomster utanför Nordnorge. Utskottet hemställde därför att ministerrådet skulle undersöka om det fanns önskemål och behov av ett nordiskt olje- och gassamarbete också i Västnorden.

Inom handelspolitiken betonade utskottet betydelsen av arbetet med Norden som hemmamarknad. Utskottet ansåg att avlägsnandet av handels hinder hade stor betydelse för att stimulera näringslivet i de nordiska länderna. Särskilt stor var denna betydelse för de små och medelstora företagen.

Utskottet noterade vad gäller regionalpolitiken att ett fruktbart samarbete förekom mellan olika regioner i de nordiska länderna. Av särskild vikt ansåg utskottet det vara att främja det industriella samarbetet på Nordkalotten. Utskottet ansåg vidare att ett närmare regionalpolitiskt samarbete även mellan områdena runt Skagerrak och Oslofjorden skulle kunna bli berikande för dessa områden. Utskottet hemställde därför till ministerrådet att undersöka intresset för att få i gång ett sådant samarbete.

Under avsnittet om bistånd till utvecklingsländerna konstaterade utskottet att ministerrådet inte följt rådets önskemål om att utarbeta en handlingsplan på biståndsområdet. Detta var enligt utskottet otillfredsställande. Enligt utskottet var det nordiska biståndssamarbetet på många sätt inne i en avgörande fas. En rad frågor av principiell karaktär var aktuella. Det gällde tendensen till att bilateralisera de nordiska samarbetsprojekten i södra Afrika, upprättandet av ett nordiskt samarbetsavtal med en bestämd grupp utvecklingsländer (Sorsa-initiativet) samt den rådgivande kommitténs för biståndsfrågor ställning i den nordiska biståndsapparaten. Utskottet hemställde därför att ministerrådet skulle lägga fram ett ministerrådsförslag som tryggade ett fortsatt konkret projektsamarbete i u-länderna mellan de nordiska länderna inom ramen för en arbetsplan på det biståndspolitiska området.

Ekonomiska utskottet föreslog slutligen i sitt betänkande över ministerrådets berättelse att ändamålsparagrafen för Nordiska ekonomiska forskningsrådet skulle ges en stramare formulering.

Utskottets förslag till yttrande antogs av rådet med 51 röster.

Ekonomisk politik och sysselsättning

I ett ministerrådsförslag redovisades en av Nordiska rådet tidigare beställd *handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning*. Ministerrådsförslaget mynnade ut i en rad förslag till utvidgningar av pågående aktiviteter och förslag till nya samarbetsområden och samarbetsobjekt. Ministerrådet

Redog. 1985/86:4 hade valt att lägga tyngdpunkten på åtgärder inom följande områden: Norden som hemmamarknad, exportfrämjande åtgärder och turism, industripolitik samt forskning och utveckling, arbetsmarknads- och utbildningspolitik, investeringar på infrastrukturområdet samt ekonomisk politik och nordiskt samarbete i internationella ekonomiska fora.

Ekonomiska utskottet noterade inledningsvis att förslaget var konkret, täckte en rad områden och betydde en ökning av ambitionsnivån i det nordiska samarbetet. Utskottet menade att handlingsplanen skulle komma att ge en positiv effekt både på kort och lång sikt, även om effekterna skulle betraktas som marginella i jämförelse med de totala ekonomiska och sysselsättningsmässiga problemen i de nordiska länderna. En handlingsplan för ekonomi och sysselsättning kunde enligt utskottet bara bli ett bidrag till att lösa de nordiska ländernas ekonomiska problem. Huvuddelen av arbetet måste göras nationellt. Det var den generella ekonomiska politiken i de nordiska länderna som bestämde möjligheterna att uppnå full sysselsättning. Det var därför enighet i utskottet om att en handlingsplan av denna typ endast kunde vara ett komplement till denna generella politik.

Utskottet påpekade också att den framlagda handlingsplanen bara kunde ses som ett första steg på vägen mot ett ökat nordiskt ekonomiskt samarbete. En fortsatt hög och helst förhöjd ambitionsnivå i det nordiska samarbetet krävde enligt utskottet att någon form av rullande handlingsplan infördes.

Under avsnittet Norden som hemmamarknad uttalade utskottet sitt stöd för arbetet med harmonisering och standardisering av tekniska bestämmelser och utvecklingen av gemensamma testmetoder. Vidare ville utskottet särskilt fästa uppmärksamheten på förslaget om konkret arbete med att avlägsna de icke-tariffära handelshindren.

Bland de exportfrämjande åtgärderna pekade utskottet på nödvändigheten att öka resurserna till projektexportsamarbetet. Det var också enligt utskottet viktigt att den planerade utvecklingen av Nordiska Investeringsbankens ordning med projektinvesteringsslån kom till stånd inom kort för att säkra att en eventuellt nödvändig utvidgning av ramen kunde företas utan avbrott i verksamheten.

Förslaget om en samnordisk satsning på den västtyska turistmarknaden ansåg utskottet vara ett intressant nytt projekt. I detta sammanhang borde man dock först utveckla året-runt-turismen för att förbättra kapacitetsutnyttjandet. Vidare borde en kulturell satsning genomföras i samband med marknadsföringen.

Utskottet konstaterade med tillfredsställelse att ministerrådet avsåg att väsentligt förstärka det industripolitiska arbetet och underströk betydelsen av att hela programmet för teknisk forskning och utveckling genomfördes. Utskottet tillstyrkte även tanken på en nordisk ordning med innovations- och marknadsföringslån.

Beträffande Nordiska Industrifonden konstaterade utskottet att dess flyttning till Oslo tillsammans med förstärkningar av fondens finansiella bas och de nya FoU-ordningar fonden skulle förvalta, skulle komma att medföra att Oslo blev ett nordiskt industriellt "kraftcentrum".

Såvitt gällde forskningssamarbetet framhöll utskottet att bättre datakommunikationer mellan universitet och högskolor utan tvivel skulle komma att

förbättra samarbetet mellan institutionerna med en mer effektiv och ändamålsenlig forskning som resultat. Utskottet var även anhängare av förslaget om ett närmare nordiskt samarbete mellan polarforskningsinstitutet.

Ekonomiska utskottet har vid tidigare tillfällen särskilt uppmärksammat arbetslöshetens effekter på unga människor. Utskottet konstaterade därför med tillfredsställelse att ministerrådet i denna handlingsplan tagit särskild hänsyn till denna grupp. När det gällde utbildningsinsatser för att reducera ungdomsarbetslösheten påpekade dock utskottet att dessa i största möjliga utsträckning borde sättas in på områden där arbetsmarknaden hade behov av speciella kunskaper. Målet med utbildning skulle således vara att utbildningen skulle öka möjligheterna att bryta arbetslösheten.

Utskottet pekade också på att kvinnans ställning på arbetsmarknaden kunde bli svårare när det gällde krav på anpassning till ny teknik. Speciella åtgärder borde sättas in för att kvinnor i tillräcklig grad kunde få använda sig av de möjligheter till vidareutbildning som togs upp i ministerrådsförslaget.

Utskottet pekade också på de problem fackföreningsrörelsen hade vid samarbete över gränserna, speciellt mot bakgrund av att fler och fler företag etablerade sig i flera nordiska länder. Utskottet uppmanade därvid ministerrådet att vidta åtgärder för att främja löntagarnas möjligheter till samarbete i fackliga frågor över gränserna i Norden. Utskottet ansåg det vidare viktigt att satsa på gemensamma utredningar och åtgärder om arbetstidsreduktionens sysselsättningseffekter.

Ekonomiska utskottet konstaterade att de regionalpolitiska insatserna i handlingsplanen riktades främst mot Västnorden och i någon mån mot Nordkalotten. Mot bakgrund av detta borde enligt utskottet handlingsplanens regionalpolitiska konsekvenser nog värderas vid uppföljning av planen.

Infrastrukturinvesteringarna på trafikområdet var den del av handlingsplanen som fick störst uppmärksamhet i massmedia. Utskottet ansåg beträffande dessa att de, även om betydelsen inte skulle övervärderas, kunde bli av vikt för ekonomi och sysselsättning i Norden. Satsningarna torde inte kunna reducera arbetslösheten märkbart men torde enligt utskottet bli ett bidrag till att lösa sysselsättningsproblem. Utskottet uttalade vidare vissa farhågor för att små och medelstora företag inte skulle bli tillräckligt tillgodosedda vid genomförande av projekten. Utskottet uppmanade därför ministerrådet att ta rimlig hänsyn till detta vid genomförandet.

Beträffande finansieringen hade utskottet inga invändningar mot förslaget om en ny låneordning i Nordiska Investeringsbankens regi för att finansiera de stora investeringprojekten. Utskottet underströk dock betydelsen av att den ökning av den allmänna budgeten som genomförandet av handlingsplanen innebar, inte fick gå ut över den ordinarie ökningen på områden som inte berörts av handlingsplanen. Slutligen underströk utskottet kraftigt betydelsen av att handlingsplanen följs upp av ministerrådet och att utskottet och rådet fortlöpande informerades om detta arbete.

Rådet antog efter en lång debatt utskottets förslag till rekommendation (nr 1) med 66 röster mot 2. Eva Hjelmström röstade mot förslaget.

I ett medlemsförslag, som väckts av bl. a. Gunnar Nilsson och Lars Werner, föreslogs att ministerrådet till närmast kommande sessioner med Nordiska rådet skulle framlägga rapporter och utredningar ägnade att tjäna som underlag för ett breddat meningsutbyte om den offentliga sektorns roll i de nordiska ländernas ekonomier.

Utskottet instämde i att bristande faktaunderlag och analyser kunde vara orsak till oenigheter om den offentliga sektorns roll i ekonomin. På grund härav ville utskottet ge sin principiella anslutning till medlemsförslagets intentioner. Oenigheten kunde dock också förklaras med olikheter i de olika politiska partiernas grundsyn. Utskottet ansåg att forskning om den offentliga sektorn på nordisk basis skulle kunna bidra till att reducera onödiga missförstånd och uppfattningar om den offentliga sektorn som stred mot erkända forskningsresultat. Enligt utskottet borde Nordiska ekonomiska forskningsrådet kunna spela en viktig roll i detta sammanhang. Ämnet borde kunna vara ett intressant tema för konferenser hellre än att tas upp som ärende under rådets sessioner.

Utskottet föreslog rådet att rekommendera ministerrådet att stimulera ett brett meningsutbyte om den offentliga sektorns roll i de nordiska ländernas ekonomier genom att ta initiativ till forskning, utredningar och konferenser i ämnet. Rådet antog utskottets förslag till rekommendation med 59 röster. En medlem avstod från att rösta.

Kapitalmarknad och valutapolitik

I ett meddelande om rekommendation nr 3/1984 angående en *friare kapitalmarknad* redovisade ministerrådet de liberaliseringsåtgärder i valuta-regleringarna som genomförts de senaste åren speciellt i Danmark och Norge. Vidare redovisades kontakter som tagits med OECD angående överväganden om selektiv liberalisering vilken skulle begränsas till Norden. Ministerrådet ansåg det efter dessa kontakter till fullo klarlagt att det inte fanns någon möjlighet att åstadkomma en nordisk särordning inom kapitalliberaliseringsområdet utan att direkt bryta mot OECD:s regler. Ministerrådet angav också att den nordiska ämbetsmannakommittén för valutafrågor och finansiella frågor skulle behålla ärendet rörande kapitalliberaliseringar på dagordningen, så att nya överväganden om generella liberaliseringar kunde inledas. Med detta ansåg ministerrådet att syftet med rekommendationen var tillgodosett.

Utskottet redovisade i sitt betänkande över meddelandet att utskottet var medvetet om att det med hänsyn till OECD-reglerna inte var möjligt att genomföra en gemensam nordisk aktie- och kapitalmarknad. Det var dock viktigt att arbeta vidare med frågorna med sikte på en liberalisering i hela OECD-området. Utskottet angav också en rad exempel på olika samarbetsområden för en friare marknad i Norden. Utskottet ansåg att arbetet borde föras vidare och att rekommendationen inte skulle avskrivas.

Mot detta reserverade sig företrädare för de socialdemokratiska och vänstersocialistiska partierna som ansåg att ministerrådet gjort det som var

praktiskt möjligt för att uppfylla rekommendationen och att den därför borde avskrivas.

Vid sessionen fick utskottets förslag 39 röster mot reservationens 30.

I ett medlemsförslag, som väckts av bl. a. Arne Gadd och Gunnar Nilsson, föreslogs att rådet skulle rekommendera ministerrådet att utvidga det nuvarande samarbetet i fråga om information och samråd på *konjunkturbedömningens område* med sikte på att regeringarna regelbundet skulle presentera en gemensam bedömning.

Utskottet påpekade vid sin behandling av medlemsförslaget att liknande förslag tidigare avvisats av regeringarna. Utskottet ansåg dock att det föreliggande förslaget var positivt och väl värt att stödja. Enligt utskottet var gemensamma nordiska konjunkturbedömningar betydelsefulla i dagens situation då de nordiska länderna blev ekonomiskt alltmer beroende av varandra. När det gällde resurser till verksamheten var utskottet enigt med förslagsställarna att något eget sekretariat inte skulle behövas för att genomföra intentionerna i förslaget. Integrering av de nordiska ländernas konjunkturbedömningar borde komma som en successiv utveckling av dagens nordiska samarbete på området.

Rådet antog på utskottets förslag en rekommendation i överensstämmelse med förslagsställarnas önskemål. Rekommendationen antogs med 63 röster mot 1. Eva Hjelmsström röstade mot förslaget.

Industripolitik

Karl-Erik Häll och Bengt Wiklund hemställde i ett medlemsförslag att ministerrådet i sitt vidare arbete med en handlingsplan på *datateknologiområdet* skulle utarbeta ett program för utveckling av nordisk mjukvara, verka för standardisering av datauppgifter samt utveckla säkerhetssystem för att möjliggöra ökad datakommunikation i Norden. Vidare framfördes önskemål om att ministerrådet skulle vidta åtgärder för att inventera Nordens samlade förutsättningar för utveckling på dataområdet både vad gällde hårdvara och mjukvara.

Förslaget uppfattades av utskottet delvis som en konkretisering och utvidgning av ett tidigare ministerrådsförslag om en nordisk handlingsplan på dataområdet. Utskottet pekade på att det främst var på två områden man kunde bidra till att öka den nordiska produktionen av programvara. För det första kunde utbildningskapaciteten inom området öka och ge utbildnings- och forskningsinstitutioner möjligheter till samarbete vid offentliga utvecklingskontakter. Utskottet pekade också på betydelsen av nordisk programvara vid utbildningen på olika nivåer och konstaterade med tillfredsställelse att ministerrådet redan tillsatt en arbetsgrupp med uppdrag att etablera ett nordiskt samarbete om datateknologisk programvaruproduktion på undervisningsområdet. Detta arbete kunde enligt utskottet med fördel utvidgas till att omfatta även de frågor utskottet tagit upp.

Standardisering av datateknologiska produkter framhölls av utskottet som en viktig uppgift. Det skulle dock bli svårt att komma fram till nordiska standards, bl. a. för att uppgifter som samlades in för ett ändamål ofta skraddarsyddes för detta. Utskottet ansåg emellertid att det fanns enkla

standardiseringsåtgärder som kunde bidra till att förbättra samkörningsmöjligheterna. Detta borde ministerrådet ta upp i sitt vidare arbete beträffande standardisering på datateknologiområdet.

När det gällde förenklingar av samkörningsmöjligheterna påpekade utskottet att denna fråga borde ses i förhållande till behovet av integritetsskydd. Utskottet underströk också att utvecklingen av säkerhetssystem för att möjliggöra ökad datakommunikation var en viktig uppgift som kunde kräva stora resurser och som både det offentliga och näringslivet borde ha intresse av. Beträffande lämpligheten att utarbeta översikter över Nordens samlade möjligheter för utveckling på dataområdet uttryckte utskottet viss osäkerhet, eftersom utvecklingen skedde så snabbt att insamlade uppgifter snart blev inaktuella. På vissa delområden kunde det dock vara lämpligt.

Utskottets betänkande utmynnade i ett förslag till rekommendation i stort överensstämmande med förslagsställarnas önskemål.

Rekommendationen (nr 3) antogs av rådet med 58 röster.

I svar på frågor om *Gyllenhammargruppens verksamhet* anförde statsrådet Lundqvist att gruppen tillkommit på initiativ av Pehr G. Gyllenhammar och Ulf Sundqvist. Ramarna för gruppens arbete sattes av gruppen själv som verkade fristående från de officiella samarbetsorganen. Beträffande finansieringen av vissa av gruppens projekt med medel från Nordiska Investeringbanken anförde statsrådet Lundqvist att enligt bankens bedömning utgjorde dessa undersökningar ett bra sätt för banken att till rimliga kostnader göra utredningar som den ändå hade behov av.

Mot bakgrund av att Norsk Data och Ericsson Information Systems A/S ingått ett samarbete för att bli i stånd att leverera dataterminaler och dylikt till det norska postverket ställde Arne Gadd en fråga till den norska regeringen om värdet av nordiskt *företagssamarbete*.

Av svaret framgick att den norska regeringen lade stor vikt vid och såg det som mycket positivt att det utvecklades samarbete mellan nordiska företag med sikte på att stärka den teknologiska och ekonomiska konkurrenskraften. I den aktuella upphandlingen kunde statsrådet inte ge några kommentarer. Denna skulle ske på basis av sedvanliga anbuds- och konkurrensregler.

Samarbete på jord- och skogsbruksområdet

I ett förslag till nordiskt *handlingsprogram på jordbruks- och skogsbruksområdet* redovisade ministerrådet en rad förslag till åtgärder inom dessa områden.

Utskottet noterade inledningsvis att det hade varit önskvärt att handlingsprogrammet även hade omfattat delar av det jord- och skogsbrukspolitiska området som för närvarande inte ingick i det nordiska samarbetet. Utskottet ansåg det viktigt att ha en god fungerande samarbetsapparat och tillstyrkte förslaget om att utvidga mandatet för nordiska kontaktorganet för jordbruksfrågor till att också omfatta angränsande industrier. Samarbetet mellan myndigheter som kontrollerade olika jordbruksprodukter m. m. borde vidareutvecklas. Utskottet anslöt sig till förslaget om att utreda behov och former för genbankssamarbete på det skogliga området. Förslaget om ett ökat forsknings- och utvecklings-samarbete tillstyrktes även. Ministerrådet

borde dock här ha kunnat föreslå ett mer omfattande forskningssamarbete och samarbete på framtidsinriktade områden.

Utskottet framhöll att utvecklingen av aquakulturer skulle komma att radikalt förändra fiskerinäringens villkor. Ett permanent forum för samarbete på detta område borde därför upprättas snarast. Utskottet efterlyste även området bioteknik och framhöll att djurs och växters egenskaper kunde förändras i mycket snabbare takt på grund av bioteknik än genom traditionella förädlingsmetoder.

Även om Norden inte var en hemmamarknad för jordbruksprodukter kunde utskottet inte bortse från att det borde vara möjligt att öka denna handel samtidigt som de centrala målsättningarna i jordbrukspolitiken behölls. Utskottet uppmanade ministerrådet att utreda detta och föreslog även att ministerrådet skulle undersöka möjligheterna för nordiskt samarbete mellan befintliga institutioner som arbetade med naturresurssituationen i Norden och övriga världen.

Utskottet hemställde att rådet skulle rekommendera ministerrådet att utarbeta ett handlingsprogram på jordbruks- och skogsbruksområdet i enlighet med ministerrådsförslaget och ekonomiska utskottets synpunkter. Rådet antog förslaget till rekommendation med 55 röster.

Regionalpolitik

Vid sessionen i Reykjavik behandlades två olika ministerrådsförslag rörande Västnorden (Island, Färöarna och Grönland). Det första innehöll ett förslag om ett *handlingsprogram för förstärkning av Västnordensamarbetet* och det andra förslag om upprättande av en *utvecklingsfond för Västnorden*.

Syftet med förslaget till *handlingsprogrammet* var att utforma riktlinjer för förstärkning och utveckling av Västnordensamarbetet. Målet för det intensifierade samarbetet skulle enligt förslaget vara att befrämja en mer tillfredsställande regional balans i Norden samt att bidra till möjligheten att skapa en gynnsam utveckling i Västnorden genom att anknyta området närmare till det centrala Norden.

Utskottet konstaterade inledningsvis vid sin behandling av förslaget att Västnorden tillsammans med Nordkalotten var det område som rådet prioriterade högst i det nordiska regionalpolitiska samarbetet. Utskottet menade att ministerrådsförslaget hade fokuserats på de möjligheter regionen hade att utveckla sitt näringsliv. Utskottet var enigt med ministerrådet om att huvudvikten borde läggas på samarbete om utveckling av kvalitetssäkra fiskuppfödningmetoder. Ett sådant arbete medförde ett mindre beroende av de naturliga havsresurserna.

De områden som prioriterats högst av ministerrådet efter havsresurserna var transporter och turism. Utskottet delade denna uppfattning men påpekade att där saknades information om konkreta förslag till åtgärder. Även i fråga om åtgärder inom handel och industri kunde ministerrådets förslag varit mer konkret. Mot bakgrund av att utrikeshandeln var av central betydelse i de västnordiska ekonomierna ansåg utskottet det naturligt att exportsamarbete blev en prioriterad uppgift. Utskottet hade gärna sett att man i förslaget lagt större vikt på energisamarbetet, speciellt på olje- och

Redog. 1985/86:4 gassamarbete i Västnorden. Med tanke på de rika möjligheter till utveckling och utnyttjande av traditionella energiformer i regionen verkade det enligt utskottet olämpligt att prioritera samarbete om alternativa energiformer så högt som ministerrådet gjort i förslaget. Beträffande finansieringen påpekade utskottet att framläggandet av ett förslag om förstärkning och utveckling av Västnordensamarbetet också borde leda till att ökade finansiella resurser tillfördes området.

Utskottet föreslog att rådet skulle anta en rekommendation till ministerrådet att utarbeta ett handlingsprogram i huvudsak i enlighet med ministerrådsförslaget samt med beaktande av utskottets synpunkter. Rekommendationen antogs vid sessionen med 55 röster.

Enligt förslaget om en *Västnordenfond* skulle fondens ändamål vara att bidra till en mer tillfredsställande regional balans i Norden genom att främja Västnordens ekonomiska utveckling. Detta skulle ske genom att stärka utvecklingen av ett allsidigt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela Västnorden. Fonden skulle kunna ge lån, riskkapital och kapitaltillskott samt garantier både på kommersiella och andra lämpliga villkor. Små och medelstora företag skulle prioriteras.

Ekonomiska utskottet konstaterade inledningsvis vid sin behandling av förslaget att det redan existerade en nordisk finansieringsordning som riktade sig mot Västnorden, nämligen Nordiska Investeringsbankens (NIB) regionallåneordning. Utskottet ansåg ändå att förslaget om att upprätta en Västnordenfond hade sitt berättigande eftersom den kapitalnämnd som kunde tillföras genom NIB var relativt begränsad och att lån från NIB enbart gavs på kommersiella villkor. Dessutom ansåg utskottet att det var ett framsteg att finansieringsinstitutionen placerades i Västnorden.

Utskottet föreslog att rådet skulle rekommendera ministerrådet att upprätta en utvecklingsfond för Västnorden i enlighet med ministerrådsförslaget och de synpunkter som framförts i utskottets betänkande. Vidare föreslog utskottet att presidiet på rådets vägnar skulle få bemyndigande att på grundval av ekonomiska utskottets synpunkter avge yttrande till ministerrådet om Västnordenfondens stadgar. Rekommendationen (nr 8) antogs av rådet med 54 röster.

Övrigt

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. Rune Gustavsson, Elver Jonsson, Gunnel Jonäng och Karin Söder, om *höjda och harmoniserade beloppsgränser vid införsel av varor för eget bruk vid resa*.

Utskottet såg det framlagda förslaget som ett bidrag till arbetet med att göra Norden till hemmamarknad. I första hand skulle konsumenternas möjligheter att utnyttja denna förbättras genom förslaget. Utskottet hänvisade också till sina tidigare uttalanden om att gränshandeln borde vara så fri som möjligt mellan de nordiska länderna. Utskottet ansåg det lämpligt att i en första omgång höja och harmonisera beloppsgränserna för eget bruk. På längre sikt borde dock även de särbestämmelser som gällde för varor med administrativt fastställda priser omfattas av en liberalisering och harmonisering.

Utskottets förslag till rekommendation (nr 4) om att de nordiska länderna skall införa ökade och harmoniserade beloppsgränser vid införsel av varor för eget bruk i samband med resor antogs av rådet med 57 röster.

Redog. 1985/86:4

D.3 Kommittéerna

D.3.1 Informationskommittén

Medlemmar

Svenska medlemmar i informationskommittén har under verksamhetsperioden varit Rune Gustavsson (c) (vice ordförande) och Sture Palm (s). Kommittén har tio ledamöter, två från varje land.

Kommittén kommer att upphöra från årsskiftet 1985/86, då ansvaret för informationsverksamhet övertas av rådets presidium.

Möten

Informationskommittén har hållit fyra möten: den 6 augusti 1984 i Stockholm, den 22 oktober i Köpenhamn, den 12 november i Helsingör och den 28 mars 1985 i Reykjavik.

Kommitténs verksamhet

Informationskommittén, som är ett rådgivande organ till Nordiska rådets presidium, planerar rådets informationsverksamhet och svarar för samordningen av rådets och Nordiska ministerrådets information. Kommittén står även för utgivningen av tidskriften *Nordisk Kontakt* (16 nr/år), vilken orienterar om arbetet i de nordiska parlamenten. Tidskriftens upplaga är ca 10 000 exemplar.

Vid kommitténs möte i augusti diskuterades den s. k. femmannakommitténs och sedermera presidiets förslag om nedläggning av informationskommittén. Kommittén var enig om att ett parlamentariskt inflytande över informationsverksamheten bör säkras. Kommittén beslutade om vissa förändringar avseende *Nordisk Kontakt* utifrån förslagfrånan särskilt tillsatt arbetsgrupp. *Nordisk Kontakt* kommer bl. a. att öka sin utgivning från 16 till 17 nummer per år och att få en heltidsanställd chefredaktör. Under hösten 1984 startade den ungdomskampanj som informationskommittén initierat och som skall pågå under hela år 1985. Kommitténs ledamöter skall hösten 1985 utse vinnare i den tävling som utgör kampanjens slutfas.

Vid sitt oktobermöte enades kommittén om ett remissuttalande till presidiet rörande förslaget om kommitténs nedläggning. I uttalandet slog kommittén fast att det fanns ett klart behov av att öka kännedomen om det nordiska samarbetet såväl bland politiskt aktiva som hos allmänheten. Kommittén stödde nedläggningsförslaget och förslaget att presidiet övertar det direkta ansvaret för informationsverksamheten, för vilken presidiet skall fastställa särskilda riktlinjer. Kommittén framförde en avvikande mening beträffande *Nordisk Kontakts* redaktionskommitté som ansågs böra bestå av

två medlemmar per land. Kommittén beslutade, på förslag från den svenska delegationen, i samband med behandlingen av remissuttalandet, att tillsätta en arbetsgrupp som under 1985 dels skall utvärdera den framtida informationsverksamheten, dels föreslå organisation. Målsättningen är att under året göra en framställning till presidiet. Kommittén fastställde vid mötet en ny informationsplan för Nordiska rådet och en gemensam plan för samarbetet med Nordiska ministerrådet, båda avseende 1985. Rådets egen plan omfattar en budget om 3 144 000 SEK vartill kommer 325 000 SEK för ungdomskampanjens avslutning. Nordiska rådets journaliststipendier höjdes till 40 000 SEK per land (tidigare 15 000 per land). Kommittén beslöt även föreslå en symbol för Nordiska rådet, en vit svan med åtta vingpennor på marinblå botten.

Vid kommitténs möte i november 1984 fastställdes mandat och riktlinjer för den arbetsgrupp som nämnts ovan. Kommittén fattade även beslut om anställning av ny informationschef vid Nordiska rådets presidiesekretariat.

D.3.2 Budgetkommittén

Medlemmar

Svenska medlemmar i budgetkommittén har varit Gunnar Nilsson (s) och Hans Nyhage (m). Kommittén består av tio medlemmar, två från varje land.

Möten

Kommittén har hållit möten den 14 maj 1984 i Oslo, då även representanter för Nordiska ministerrådet deltog, den 12 och 14 november i Helsingör samt den 27 november i Stockholm, även då med Nordiska ministerrådet-samarbetsministrarna. Vidare har kommittén hållit möten den 30 januari 1985 samt den 4 och 7 mars i Reykjavik i samband med Nordiska rådets 33:e session.

Kommitténs verksamhet

Budgetkommittén är det organ som förhandlar med ministerrådet om den nordiska budgeten. Kommittén har också till uppgift att i samråd med berörda utskott följa genomförandet av rådets rekommendationer och beslut.

Sedan rådets session 1983 tillämpas som försöksordning en ny budgetprocedur, vilken innebär att ministerrådets budgetförslag för det nordiska samarbetet underställs plenarförsamlingens granskning. Avsikten med denna ordning är att uppnå en förenkling och effektivisering av budgetsamarbetet samt att öka det parlamentariska inflytandet över behandlingen av ministerrådets budget. Det åsyftade resultatet anses ha uppnåtts genom den nya budgetproceduren. En nyhet vid 33:e sessionen var att budgetförslaget, som numera presenteras i ett eget dokument (C 2), även innehöll ministerrådets planer för kommande år. Budgetdebatten hade förlagts till sessionens sista dag för att utöver synpunkter på själva budgetförslagen 1986 också

kunna ge tillfälle till en uppsummering av sessionens innehåll.

Budgetkommittén föreslog i sitt yttrande över budgetförslaget 1986 att budgeten på 269,8 milj. NOK på det allmänna området skulle ökas med 500 000 NOK och kulturbudgeten på 159,5 milj. DKK med 1,7 milj. DKK.

Den begärda ökningen av anslagen avsåg satsningar på i första hand samfärdsel, trafiksäkerhet och turism samt inrättandet av en ny fast tjänst vid Nordiska nämnden för handikappfrågor. Dessutom föreslogs en höjning av anslaget för jämställdhet. Ökningen på kulturbudgeten avsåg nordiska sommaruniversitetet, nordiskt ungdomssamarbete och nordiskt konstcentrum.

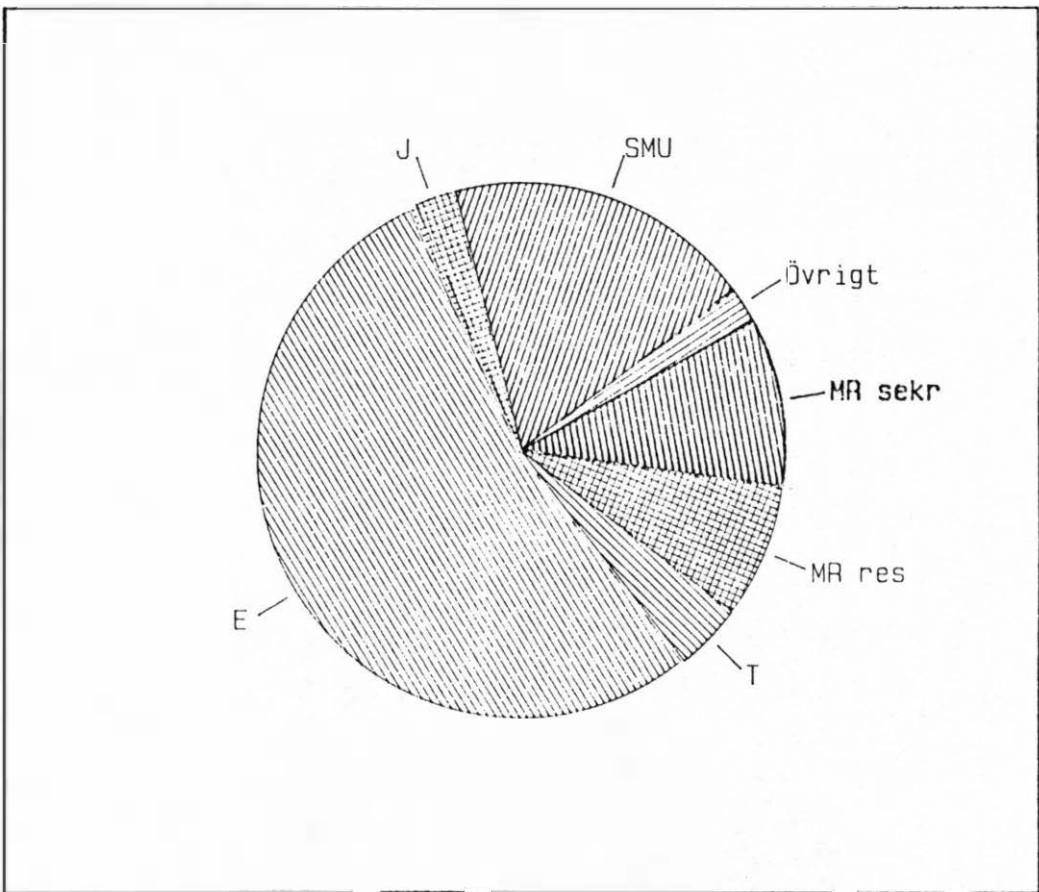
Rådet antog budgetkommitténs förslag till yttrande (nr 6) med 72 röster mot 1. En medlem avstod från att rösta.

Ministerrådet har därefter enats om en budget för 1986 på det allmänna området på 272,6 milj. NOK och på kulturområdet på 160,1 milj. DKK. Drygt 38 milj. NOK av den allmänna budgeten avser satsningar på den i berättelsen tidigare omnämnda handlingsplanen för ekonomisk utveckling och full sysselsättning. Enligt gällande fördelningsnyckel utgör Sveriges bidrag till ministerrådets budgetar för 1986 37,2 %. Tidigare var bidraget 39,9 %.

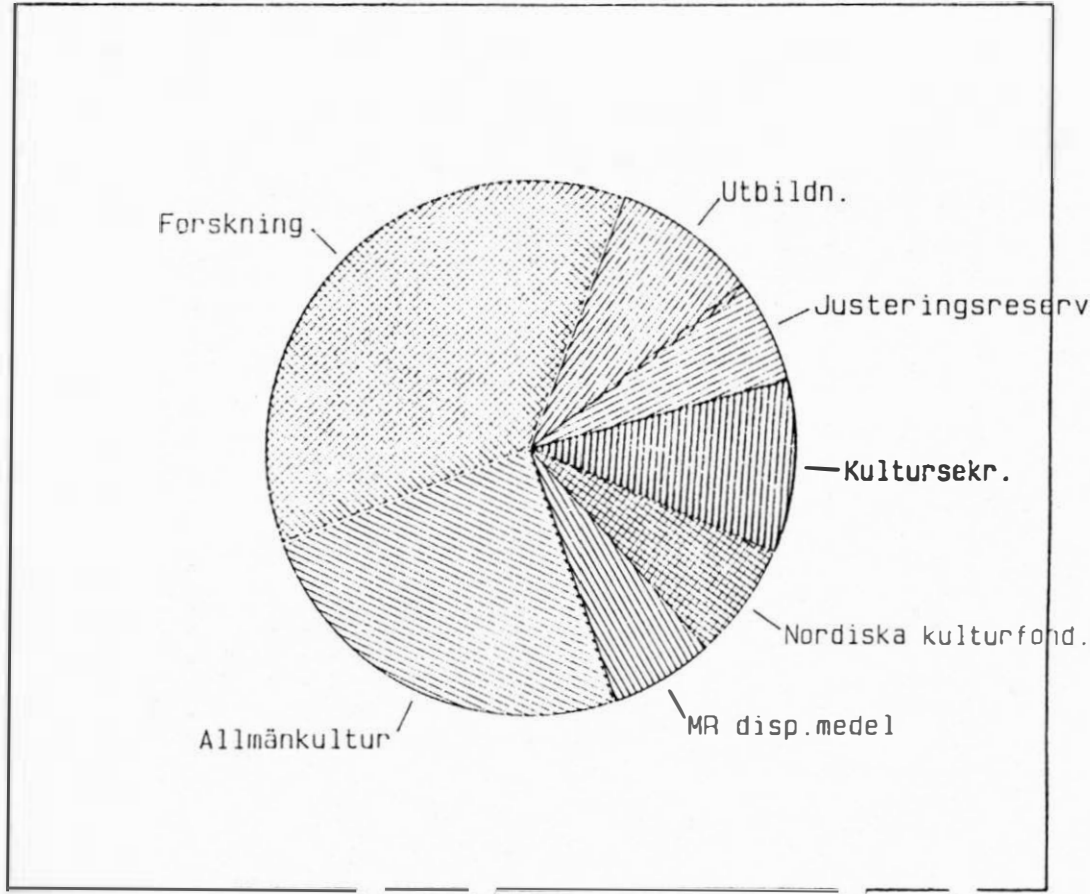
E Nordiska rådets litteraturpris

Vid en ceremoni den 5 mars 1985 i Háskólabéoi i Reykjavik utdelades Nordiska rådets litteraturpris för 1985 till den finländske författaren Antti Tuuri. I sitt tacktal framförde Tuuri bl. a. att urvalet av översättningslitteraturen i de nordiska länderna var likartat, dvs. det saknades nästan helt böcker från de små språkområdena. Detta innebar i längden att människornas världsbild begränsas. Inte minst Island hade visat hur ett litet lands litteratur, som skapats utifrån egna nationella utgångspunkter, kan bli hela världens gemensamma egendom. Det bordedärför vara en gemensam målsättning för de nordiska länderna att sprida kännedom om de små språkområdenas litteratur.

Allmänna budgetens fördelning

Kulturbudgetens fördelning 1986

Förteckning över rekommendationer och yttranden samt interna beslut antagna vid Nordiska rådets 33:e session

Rekommendationer

Rek. 1/1985/e ang.: handlingsplan för ekonomisk utveckling och full sysselsättning (B 59/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd å vedta og gjennomføre en handlingsplan for økonomisk utvikling og full sysselsettning i samsvar med Nordisk Råds synspunkter og ministerrådsforslag B 59/e.

Rek. 2/1985/e ang.: gemensam nordisk konjunkturbedömning (A 681/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd suksessivt å utvide det nåværende samarbeid med informasjon og samråd om konjunkturbedømminger med sikte på at regjeringene regelmessig presenterer en felles nordisk konjunkturbedømning.

(A 690/e)

Rek. 3/1985/e ang.: nordiskt datasamarbete (A 690/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd i sitt videre arbeid med sin handlingsplan på datateknologiområdet

- a) å styrke arbeidet med utvikling av nordisk programvare
- b) å virke for standardisering av datainformasjon
- c) å utvikle sikkerhetssystemer for å muliggjøre økt datakommunikasjon i Norden
- d) etter behov å utarbeide oversikter over nordiske resurser på datateknologiområdet.

Rek. 4/1985/e ang.: höjda och harmoniserade beloppsgränser vid införsel av varor för eget bruk vid resa (A 700/e)

Nordisk Råd rekommenderer de nordiske lands regjeringer å innføre økte og harmoniserte beløpsgrenser ved innførsel av varer for eget bruk i forbindelse med reiser.

Rek. 5/1985/e ang.: den offentliga sektorns roll i ekonomin (A 702/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd å stimulere en bred meningsutveksling om den offentlige sektors rolle i de nordiske lands økonomier ved å ta initiativ til forskning, utredning og konferanser om emnet.

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd å utarbeide et handlingsprogram på jordbruks- og skogsbruksområdet i samsvar med ministerrådsforslag B 54/e og økonomisk utvalgs synspunkter.

Rek. 7/1985/e ang.: handlingsprogram för förstärkning av Västnordensamarbetet (B 58/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd å vedta et handlingsprogram for en forsterking og utvikling av Vestnordensamarbeidet, vesentlig i samsvar med ministerrådsforslag B 58/e samt Nordisk Råds synspunkter.

Rek. 8/1985/e ang.: Västnordenfond (B 60/e)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd å opprette et nordisk utviklingsfond for Vestnorden i samsvar med ministerrådsforslag B 60/e samt Nordisk Råds synspunkter på dette forslag og på det kommende forslag om Fondets statutter.

Rek. 9/1985/t ang.: samarbeite om handelssjøfarten (A 685/t)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- 1) att inom Norden samordna och stimulera forskning och utveckling av sjöfartsteknologiska och övriga driftsekonomiska vinningar för utvecklandet av en konkurrenskraftig nordisk handelssjöfart;
- 2) att verka för ett enhetligt nordiskt uppträdande internationellt i frågor i gemensamt nordiskt intresse inom handelssjöfarten;
- 3) att utreda behovet av ett gemensamt nordiskt forum för samordning och utveckling av sjöfartspolitiska frågor.

Rek. 10/1985/k ang.: samarbeite om framtidforskning (A 658/k och A 705/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att följa det arbete med framtidsstudier som pågår i de nordiska länderna och presentera en översikt över aktuella projekt samt förslag till nordiskt erfarenhetsutbyte utgående från det arbete som bedrivs nationellt.

Rek. 11/1985/k ang.: interimt stöd till regional nordisk informationsverksamhet (A 660/k)

Nordiska rådet rekommenderar att Nordiska ministerrådet under en övergångsperiod på maximalt tre år från den 1 januari 1985 deltar i finansieringen av Föreningarna Nordens regionala informationskontor.

Redog. 1985/86:4 *Rek. 12/1985/k ang.: permanent stöd till regional nordisk informationsverksamhet (A 660/k)*

Nordiska rådet rekommenderar att de nordiska ländernas regeringar skapar förutsättningar för Föreningarna Norden att efter övergångsperiodens utgång bedriva regional informationsverksamhet i därför lämpliga former och lämplig omfattning.

Rek. 13/1985/k ang.: nordiska stoffet i läromedel och läroplaner (A 674/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att vidta åtgärder för att utöka och fördjupa det nordiska stoffet i läromedel och läroplaner.

Rek. 14/1985/k ang.: ersättning för specialutbildning av elever från annat nordiskt land (A 679/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda möjligheterna att utforma ett enhetligt system för ersättning till kommuner för specialutbildning av elever från annat nordiskt land.

Rek. 15/1985/k ang.: hemmamarknad för fonogram med nordisk musik (A 693/k)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- 1) att utge en katalog över nordisk musik;
- 2) att lägga fram förslag till åtgärder för att förbättra distributionen av nordisk musik inom och utom Norden, och
- 3) att utreda frågan om ökad samordning av produktionen av fonogram med nordisk musik;

Rek. 16/1985/j ang.: ändring i Helsingforsavtalet om arbetsformerna i det nordiska samarbetet (A 692/j)

Nordisk Råd rekommanderer regeringerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige at ændre Helsingforsavtalen i overensstemmelse med forslagene i bilag 1 till medlemsforslag A 692/j om arbejdsformerne i det nordiske samarbejde.

Rek. 17/1985/j ang.: ändring i Helsingforsavtalet och kulturavtalet om arbetsformerna i det nordiska samarbetet (B 55/j)

Nordisk Råd rekommanderer regeringerne i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige at ændre Helsingforsavtalen og Kulturavtalen i overensstemmelse med forslagene i bilag A til ministerrådsforslag B 55/j om arbejdsformerne i det nordiske samarbejde.

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd at give økonomisk støtte over det nordiske budget til Internationalt Rehabiliterings- og Forskningscenter for torturofre (RCT) i København.

Rek. 19/1985/Jan.: samarbejde for de menneskelige rettigheder (A 687/j)

Nordisk Råd rekommenderer Nordisk Ministerråd

- 1) nærmere at prøve mulighederne for at gøre det i Oslo planlagte forskningsinstitut for menneskelige rettigheder til et samnordisk institut, samt
- 2) inden for rammerne af C 1 at redegøre for de nordiske regeringers indsatser for at hævde de menneskelige fri- og rettigheder.

Rek. 20/1985/s ang.: reviderat samarbejdsprogram på arbejdsmarknadsområdet (B 56/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

- 1) att fastställa ett reviderat samarbetsprogram på arbetsmarknadsområdet med beaktande av de synpunkter som framförts av social- och miljöutskottet;
- 2) att ställa tillräckliga ekonomiska och personella resurser till förfogande för samarbetsprogrammets genomförande, samt
- 3) att kontinuerligt och i fortlöpande samverkan med Nordiska rådets organ och berörda parter vidareutveckla och fördjupa det nordiska samarbetet på arbetsmarknadsområdet.

Rek. 21/1985/s ang.: program för stöd och hjälp till utförsäkrade arbetslösa (A 682/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda hur stöd och hjälp till utförsäkrade arbetslösa bör kunna utformas på den nordiska arbetsmarknaden.

Rek. 22/1985/s ang.: åtgärder mot drogmisbruk i trafiken (A 680/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att

- a) låta utreda omfattningen av drogproblemet i trafiken i de nordiska länderna, samt
- b) utveckla metoder som ger möjligheter för snabb och effektiv analys av förekomsten i organismen av narkotika såsom cannabis och andra medel som verkar på det centrala nervsystemet.

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att fastställa en handlingsplan, i enlighet med ministerrådsförslag B 57/s och med beaktande av de synpunkter som framförts av social- och miljöutskottet.

Rek. 24/1985/s ang.: harmonisering av miljöskyddslagstiftningen i Norden (A 683/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att genom en parlamentariskt förankrad kommitté utreda möjligheterna för en mer omfattande harmonisering av de nordiska ländernas lagstiftning på miljöskyddsområdet.

Rek. 25/1985/s ang.: minskande av rollbundenhet inom utbildning och yrkesval (A 695/s)

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att genomföra åtgärder för att minska rollbundenheten inom utbildning och yrkesval i de nordiska länderna.

Yttranden

I Nordiska rådets yttrande angående ekonomiska utskottets sakområde (C 1)

1. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å undersøke mulighetene for økt fellesnordisk representasjon i internasjonale fora.
2. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å bedre det valutapolitiske samarbeidet i Norden.
3. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å foreta en gjennomgang av de nordiske lands skattelovgivning for å fremme industrielle samarbeidsprosjekter i Norden.
4. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å utbygge det nordiske energiforskningssamarbeidet.
5. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å vurdere en utvidelse av det nordiske olje- og gassamarbeidet til også å omfatte Vestnorden.
6. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å framlegge ministerrådsforslag om det nordiske energisamarbeidet til Nordisk Råds sesjon i 1986.
7. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å vurdere å sette igang et regionalt samarbeid i Skagerak/Oslofjordområdet.
8. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å legge fram et ministerrådsforslag som trygger et fortsatt konkret prosjektsamarbeid i u-landene mellom de nordiske land innenfor rammen av en arbeidsplan på det bistandspolitiske området.
9. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å endre Nordisk økonomisk forskningsråds formålsparagraf i samsvar med følgende forslag: Forskningsrådet har til oppgave å fremme nordisk økonomisk samarbeid ved å gi støtte til analyser og utredninger om emner som står sentralt i

nordisk økonomisk debatt og framlegge materiale på de viktigste økonomiske områder med konsekvensvurderinger. Konsekvensvurderingene og eventuelle forslag kan inneholde alternative bidrag.

2 Nordiska rådets yttrande angående trafikutskottets sakområde (C 1)

1. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att se över transportöverenskommelsen i syfte att få fram helhetsrapportering om samarbetet inom transportområdet och dess finansiering.
2. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att prioritera projekt som handlar om datakommunikation och modern telekommunikation.
3. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att ytterligare intensiviera arbetet för att öka trafiksäkerheten i Norden. Den negativa inverkan som narkotikan och vissa läkemedel har på trafiksäkerheten bör särskilt beaktas.
4. Nordiska rådet hemställer till de nordiska ländernas regeringar att genomföra en effektiv uppföljning av slutförda utredningar.
5. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att verka för att nordisk ungdom får möjlighet att resa inom Norden så billigt att ungdomen motiveras att välja Norden som sitt resmål.
6. Nordiska rådet hemställer till Nordiska ministerrådet att vidta åtgärder för att öka turistnäringens utvecklingsmöjligheter i Norden och därvid särskilt beakta behovet av överensstämmelse mellan marknadsföring och den miljö och de rekreativsmöjligheter som turisterna möter.

3 Nordiska rådets yttrande angående kulturutskottets sakområde (C 1)

Nordiska rådet anser att

1. en analys av möjliga åtgärder bör genomföras på såväl det allmänkulturella området som inom utbildning och forskning i syfte att öka sysselsättningen och utveckla det ekonomiska samarbetet och att ett förslag till handlingsplan på detta område bör läggas fram till 34:e sessionen 1986
2. produktionen och distributionen av nordiska filmer såväl nordiskt som nationellt bör ges större uppmärksamhet
3. arbetet för ökad språkförståelse i Norden bör intensivieras på alla utbildningsnivåer och att särskilt undervisningen i nordiska språk vid universitet och högskolor i Norden bör ges större uppmärksamhet
4. arbetet för att möjliggöra ökad rörlighet för studerande och lärare i de nordiska länderna bör ges större uppmärksamhet
5. behandlingen av Nordiska ministerrådets utredning om utvecklingen av kulturförbindelserna mellan Grönland och det övriga Norden bör föras vidare så att ministerrådet kan lägga fram förslag till 34:e sessionen 1986.

4 Nordiska rådets yttrande angående juridiska utskottets sakområde (C 1)

1. Nordisk Råd uttrykker tilfredshed med opplysningerne om gjennombrudet i forhandlingerne om nye harmoniserede lovregler om ægteskabets

økonomiske retsvirkninger og tilskynder til, at disse regler søges gennemført så vidt muligt samtidigt i de nordiske lande og udtrykker endvidere forventning om, at arbejdet vil fortsætte med henblik på at nå en ensartet retstilstand om de økonomiske retsvirkninger for personer, der samlever under de nye familiestrukturer, som gennem en årrække er blevet mere udredte.

2. Nordisk Råd tager oplysningerne om samarbejdet vedrørende ensartede regler om produktansvar til efterretning men betoner vigtigheden af, at det nordiske samarbejde må genoptages, så snart muligheden for en bredere international løsning er afklaret.
3. Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til at fortsætte de nordiske bestræbelser for at opnå fælles regler om erstatning for miljøskader og anmoder Nordisk Ministerråd om til næste session at afgive en mere fylldig redegørelse for mulighederne og vanskelighederne i de nordiske forhandlinger.
4. Nordisk Råd opfordrer Nordisk Ministerråd til på grundlag af det omfattende udredningsmateriale, der foreligger, snarest muligt at iværksætte konkrete samarbejdsprojekter vedrørende bekæmpelsen af økonomisk kriminalitet.
5. Nordisk Råd gentager sin opfordring til Nordisk Ministerråd om at udvide det nordiske lovgivningsprogramms katalog af samarbejdsprojekter med lovgivning på arbejdsrettens område og redegøre for samarbejdet herom i ministerrådets årlige beretning.

5 Nordiska rådets yttrande angående social- och miljöskottets sakområde (C 1)

1. Arbetsmarknadssamarbetet bör intensifieras bl a genom utökad användning av datateknik i arbetsförmedlingen. Förslaget om en nordisk databank för lediga platser bör tas upp till prövning.
2. Arbete för en nordisk arbetsmiljökonvention bör inledas.
3. En tvärfacklig undersökning om allergifrågor bör inledas i samarbete mellan miljö-, hälsovårds- och livsmedelsområdena.
4. De nordiska länderna bör förverkliga de uttalade intentionerna om blyfri bensin.
5. Möjligheten att engagera fler ämbetsmannakommittéer än jämställdhetskommittén i aktivt jämställdhetsarbete bör tas till vara. Rapportering härom skall ske regelbundet till jämställdhetskommittén.
6. Ministerrådet bör rikta en uppmaning till regeringarna att medverka till en jämnare könsmissig fördelning i nordiska ämbetsmannakommittéer m fl organ.
7. Samarbetet för att kartlägga befolkningens kostvanor i Norden bör fullföljas genom projekt om friskvård, hälsokost m m.
8. Arbetet med att kartlägga bestämmelser m m på livsmedelsområdet som kan innebära handelshinder bör intensifieras.

1. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å øke det fremlagte budsjett for det allmenne område for 1986 med 500 000 NOK i overensstemmelse med Budsjettkomiteens spesifisering samt vedta det justerte budsjett under hensynstaken av Budsjettkomiteens merknader.
2. Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd å øke det fremlagt budsjett for kulturellt samarbeid for 1986 med 1 700 000 DKK i overensstemmelse med Budsjettkomiteens spesifisering samt vedta det justerte budsjett under hensynstaken av Budsjettkomiteens merknader.

Internas beslut

1 Bemyndigande åt presidiet att yttra sig om förslag till stadgar för Västnordenfonden (B 60/e)

Nordisk Råd bemyndigar Presidiet til på Rådets vegne, og på grunnval av forslag fra økonomisk utvalg, å avgi uttalelse til Ministerrådet om Vestnordenfondets statutter.

2 Bemyndigande åt presidiet att yttra sig om förslag om radio- och TV-samarbete via Tele-X (D 1985/3/1982/k)

Nordiska rådet bemyndigar presidiet att på rådets vägnar, och på grundval av förslag från kulturutskottet, avge yttrande till Nordiska ministerrådet om ett förslag om ökat radio- och TV-samarbete i Norden genom användning av Tele-X-satelliten.

3 Ändring av "Trafikutskottet" (A 675/j)

Nordisk Råds arbeidsordning ændres således, at

- 1) i § 24, stk. 1, ændres "et trafikudvalg" til: "et kommunikationsudvalg",
og
- 2) i § 24, stk. 5, ændres "Trafikudvalget" til: "Kommunikationsudvalget".

4 Ändring i arbetsordningen om arbetsformerna i det nordiska samarbetet (A 692/j)

Nordisk Råds arbeidsordning ændres i overensstemmelse med forslagene i bilag 2 til medlemsforslag A 692/j om arbeidsformerne i det nordiske samarbejde med følgende ændringer:

- 1) 1 § 15, stk. 3, indsættes før 3. punktum som et nyt 3. punktum følgende:
"Plenarforsamlingen beslutter på forslag af præsidenten, om andre rådsmedlemmer kan få ordet for korte tillægsspørgsmål".
- 1 a) i § 24, stk. 1, ændres "et trafikudvalg" til: "et kommunikationsudvalg",
- 1 b) i § 24, stk. 5, ændres "Trafikudvalget" til: "Kommunikationsudvalget".

- Redog. 1985/86:4
- 2) § 24, stk. 7, sidste punktum, ophæves og i stedet tilføjes som et nyt stk. 8: "Præsidiet kan fastsætte regler for udvalgenes arbejde".
 - 3) § 31 affattes således: "§ 31. For udgivelsen av Nordisk Kontakt vælger plenarforsamlingen en redaktionskomite bestående af ti medlemmer, to fra hvert lands delegation. Præsidiet kan fastsætte regler for redaktionskomiteens arbejde.
Præsidiet udpeger en chefredaktør for Nordisk Kontakt."
 - 4) § 34 affattes således: "§ 34. Præsidiet kan fastsætte regler for arbejdet i præsidiesekretariatet og sekretærkollegiet."
 - 5) I § 41, stk. 1, ændres "sekretariatet" til "præsidiet".
 - 6) I § 43 ændres "sekretariatet" til "præsidiet".

5 Ikraftträdande av ändringarna i arbetsordningen (A 692/j)

Ændringerne i Nordisk Råds arbejdsordning træder i kraft samtidig med ratifikation og ikrafttrædelse av de i rek. nr 16/1985 under I rekommanderede ændringer i Helsingforsaftalen.

6 Partistöd i Nordiska rådet (A 689/j)

--- at Nordisk Råd i anledning af medlemsforslag A 689/j om indførelse af partistøtte i Nordisk Råd pålægger Nordisk Råds præsidium at etablere en ordning for økonomisk støtte til Nordisk Råds valgte medlemmer under hensyntagen til de synspunkter, som er kommet frem under Rådets 33. session, med sigte på ikrafttræden den 1. januar 1986.

